

Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA JEVGENIJA TANČEVA [EVGENI TANCHEV]
SECINĀJUMI,
sniegti 2020. gada 27. februārī¹

Lieta C-897/19 PPU

**I.N.,
piedaloties
Krievijas Federācijai**

(*Vrhovni sud* (Augstākā tiesa, Horvātija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

EEZ līgums un brīvība saņemt pakalpojumus – Savstarpēja uzticēšanās un Kopējā Eiropas patvēruma sistēma – Dublinas III regula un Šengenas asociētās valstis – Trešās valsts izdošanas lūgums ES dalībvalstij attiecībā uz EBTA dalībvalsts pilsoni – Patvēruma piešķiršana pirms šādas EBTA dalībvalsts pilsonības iegūšanas EEZ dalībvalsts pilsonim, uz kuru attiecas izdošanas lūgums, jo *izraidīšanas* uz lūguma iesniedzēju trešo valsti gadījumā pastāv necilvēcīgas un pazemojošas attieksmes un netaisnīga kriminālprocesa risks – ES dalībvalsts veikta apcietināšana un aizturēšana ar nolūku izdot EEZ dalībvalsts pilsoni kriminālvajāšanai par tiem pašiem noziegumiem, kas tiek izskatīti patvēruma procedūrās EBTA dalībvalstī – Diskriminācija pilsonības dēļ attiecībā uz izdošanu – Starptautiskais nolīgums starp Islandi, Norvēģiju un ES par nodošanas procedūrām un tiesu sadarbību krimināllietās – Vai lūguma saņēmējai dalībvalstij ir pienākums informēt EEZ dalībvalsti par trešās valsts izdošanas lūgumu – Vai ES dalībvalstij ir pienākums nosūtīt atpakaļ EEZ dalībvalsts pilsoni uz tā mītnes valsti, nevis izpildīt trešās valsts izdošanas lūgumu – Tiesas spriedums lietā *Petruhhin* – Nesodāmības risks – Pamattiesību hartas 4., 19. un 47. pants

1. I.N. ir Krievijas Federācijas (turpmāk tekstā – “Krievija”) pilsonis un ir kļuvis par Islandes Republikas (turpmāk tekstā – “Islande”) pilsoni 2019. gada 19. jūnijā pēc tam, kad 2015. gada 8. jūnijā šajā valstī viņam tika piešķirts patvēruma kā bēglim. Horvātijas iestādes 2019. gada 30. jūnijā viņu aizturēja atvaļinājuma laikā, ar ģimeni autobusā šķērsojot robežu starp šo dalībvalsti un Slovēniju, un viņš joprojām atrodas ieslodzījumā. Apcietināšana notika saskaņā ar paziņojumu par starptautiskajā meklēšanā izsludinātām personām, kuru 2015. gada 20. maijā izdeva Interpola birojs Maskavā.

2. Krievija vēlas panākt, lai Horvātija izdod I.N. saistībā ar korupcijas apsūdzībām, un to atbalsta Horvātijas ģenerālprokuratūra (turpmāk tekstā – “ģenerālprokuratūra”), kura pārstāv Krieviju. Horvātijas konstitūcija aizliedz izdot savus pilsoņus, bet neaizliedz izdot nepilsoņus, piemēram, I.N., apstākļos, kad – kā tas ir gadījumā ar Krieviju – nepastāv izdošanas līgums. Ģenerālprokuratūra apgalvo, ka pamatlīetas apstākļos šāda situācija nav pretrunā ES tiesību aktiem.

3. Islande pieprasa drošu I.N. nogādāšanu Islandē, ņemot vērā, ka procedūras, kurās tiek prasīta viņa kriminālvajāšana Krievijā, šķietami ir bijušas patvēruma piešķiršanas pamatā, pirms I.N. kļuva par Islandes pilsoni.

¹ Oriģinālvaloda – angļu.

4. Pamatojot drošas nogādāšanas lūgumu, I.N. un Islande atsaucas uz Eiropas Savienības tiesību aktiem un galvenokārt uz EEZ tiesību aktiem². Islande vienlaikus atsaucas uz LESD 18. un 21. pantu, kuri atbilstoši tam, ko Tiesa nosprieda spriedumā lietā *Petruhhin*³, nepieļauj diskrimināciju pilsonības dēļ saistībā ar tādu ES valstspiederīgo izdošanu, kuri ir izmantojuši tiesības brīvi pārvietoties uz trešajām valstīm, bet attiecībā uz kuriem ir izteikti būtiski iebildumi, kuriem ir nozīme pamatlietā.

5. Tā ir *Vrhovni sud, Hrvatska* (Augstākā tiesa, Horvātija; turpmāk tekstā – “iesniedzējtiesa”) lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu būtība. Tas Tiesai dod iespēju lemt par EEZ un ES tiesību krustpunktiem un sekām, kas izriet no trešo valstu, piemēram, Islandes, dalības Šengenas *acquis* kā Šengenas asociētajām valstīm⁴ un it īpaši Islandes saistību ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 604/2013 (2013. gada 26. jūnijs), ar ko paredz kritērijus un mehānismus, lai noteiktu dalībvalsti, kura ir atbildīga par trešās valsts valstspiederīgā vai bezvalstnieka starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, kas iesniegts kādā no dalībvalstīm⁵ (turpmāk tekstā – “Dublinas III regula”). Īpaši būtiska nozīme pamatlietā ir gan Islandes⁶, gan Horvātijas dalībai Dublinas regulā, kā arī kopējai Eiropas patvēruma sistēmai⁷ plašākā nozīmē.

6. Papildus tam ir jāņem vērā Nolīgums starp Eiropas Savienību un Islandes Republiku un Norvēģijas Karalisti par nodošanas procedūru starp Eiropas Savienības dalībvalstīm un Islandi un Norvēģiju⁸ (turpmāk tekstā – “Nodošanas procedūras nolīgums”), un pamatā ir virkne Eiropas Padomes instrumentu, kas ietekmē izdošanu⁹, un Ženēvas konvencija par bēgļu statusu¹⁰. Pienācīga uzmanība jāpievērš arī tam, lai saskaņā ar ES tiesību aktiem tiktu aizliegts izdot personu, pakļaujot necilvēcīgiem

2 LESD 216. panta 2. punktā ir paredzēts, ka Savienības noslēgtie nolīgumi ir saistoši Savienības iestādēm un tās dalībvalstīm. Skat., piemēram, spriedumu, 1974. gada 30. aprīlis, *Haegeman* (181/73, EU:C:1974:41, 5. punkts).

3 Spriedums, 2016. gada 6. septembris, *Petruhhin* (C-182/15, EU:C:2016:630).

4 Skat. Nolīgumu, kas noslēgts starp Eiropas Savienības Padomi un Islandes Republiku un Norvēģijas Karalisti par šo valstu asociēšanu Šengenas *acquis* īstenošanā, piemērošanā un pilnveidošanā (OV 1999, L 176, 36. lpp.) (turpmāk tekstā – “Šengenas asociācijas nolīgums”).

5 (OV 2013, L 180, 31. lpp.), ar ko 48. pantā atceļ Padomes 2003. gada 18. februāra Regulu (EK) Nr. 343/2003 (Dublinas II regula).

6 Nolīgums starp Eiropas Kopienas un Islandes Republikas, un Norvēģijas Karalisti par kritērijiem un mehānismiem tās valsts noteikšanai, kas ir atbildīga par to patvēruma lūgumu izskatīšanu, kuri iesniegti kādā dalībvalstī vai Islandē, vai Norvēģijā (OV 2001, L 93, 40. lpp.).

7 Kopējās Eiropas patvēruma sistēmas galvenie primārie un normatīvie tiesību akti ir šādi: LESD 67., 78. un 80. pants un Hartas 18. pants; Dublinas III regula; Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 603/2013 (2013. gada 26. jūnijs) par pirkstu nospiedumu salīdzināšanas sistēmas *Eurodac* izveidi, lai efektīvi piemērotu Regulu (ES) Nr. 604/2013, ar ko paredz kritērijus un mehānismus, lai noteiktu dalībvalsti, kura ir atbildīga par trešās valsts valstspiederīgā vai bezvalstnieka starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, kas iesniegts kādā no dalībvalstīm, un par dalībvalstu tiesībaizsardzības iestāžu un Eiropas pieprasījumiem veikt salīdzināšanu ar *Eurodac* datiem tiesībaizsardzības nolūkos, un ar kuru groza Regulu (ES) Nr. 1077/2011, ar ko izveido Eiropas Aģentūru lielapjoma IT sistēmu darbības pārvaldībai brīvības, drošības un tiesiskuma telpā (turpmāk tekstā – “*Eurodac* regula”) (OV 2013, L 180, 1. lpp.); Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2011/95/ES (2011. gada 13. decembris) par standartiem, lai trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kvalificētu kā starptautiskās aizsardzības saņēmējus, par bēgļu vai personu, kas tiesīgas saņemt alternatīvo aizsardzību, vienotu statusu, un par piešķirtās aizsardzības saturu (pārstrādāta redakcija) (turpmāk tekstā – “Kvalifikāciju direktīva”) (OV 2011, L 337, 9. lpp.); Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2013/32/ES (2013. gada 26. jūnijs) par kopējām procedūrām starptautiskās aizsardzības statusa piešķiršanai un atņemšanai (pārstrādāta redakcija) (turpmāk tekstā – “Procedūru direktīva”) (OV 2013, L 180, 60. lpp.); Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2013/33/ES (2013. gada 26. jūnijs), ar ko nosaka standartus starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju uzņemšanai (turpmāk tekstā – “Uzņemšanas direktīva”) (OV 2013, L 180, 96. lpp.), Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 439/2010 (2010. gada 19. maijs), ar ko izveido Eiropas Patvēruma atbalsta biroju (OV 2010, L 132, 11. lpp.), Padomes Direktīva 2001/55/EK (2001. gada 20. jūlijs) par obligātajiem standartiem, lai pārvietoto personu masveida pieplūduma gadījumā sniegtu tām pagaidu aizsardzību, un par pasākumiem, lai līdzsvarotu dalībvalstu pūliņus, ņemot vērā šādas personas un ņemoties ar to saistītās sekas (OV 2001, L 212, 12. lpp.).

8 (OV 2006, L 292, 2. lpp.). Šis nolīgums ir iestrādāts ES tiesību aktos ar Padomes Lēmumu (2014. gada 27. novembris), lai noslēgtu Nolīgumu starp Eiropas Savienību un Islandes Republikas un Norvēģijas Karalisti par nodošanas procedūru starp Eiropas Savienības dalībvalstīm un Islandi un Norvēģiju (OV 2014, L 343, 1. lpp.) (turpmāk tekstā – “Nolīgums par nodošanas procedūru”).

9 Eiropas Konvencija par izdošanu (ETS Nr. 024). Eiropas Konvencija par savstarpējo palīdzību krimināllietās (ETS Nr. 030), kas stājās spēkā 1962. gada 12. jūnijā. Krievija ir ratificējusi abus šos nolīgumus, un 2020. gada 1. janvārī attiecībā uz Krieviju stājās spēkā Eiropas Konvencijas par savstarpējo palīdzību krimināllietās Otrais papildu protokols (ETS Nr. 182). Eiropas Padomes aizgādībā ir arī Eiropas Konvencija par notiesāto personu nodošanu soda izciešanai (ETS Nr. 112).

10 Parakstīta Ženēvā 1951. gada 28. jūlijā un stājās spēkā 1954. gada 22. aprīlī (*UN Treaty Series* 189. sējums, 150. lpp., Nr. 2545 (1954)), kura papildināta ar Protokolu par bēgļa statusu, kas noslēgts Ņujorkā 1967. gada 31. janvārī un kas stājās spēkā 1967. gada 4. oktobrī (kopā turpmāk tekstā – “Ženēvas konvencija”).

un pazemojošiem apstākļiem vai sodīšanai, kas attiecas gan uz izdošanu trešajām valstīm¹¹, gan visā ES teritorijā saistībā ar Eiropas apcietināšanas orderi¹² (kā tas attiecīgi atspoguļots Hartas 19. un 4. pantā), un izdot personu, ja pastāv iespējami sistēmiski trūkumi saņēmējā tiesu sistēmā, tādējādi apdraudot taisnīgas tiesas nodrošināšanu (Hartas 47. pants)¹³.

7. Atbildot uz pirmo uzdoto jautājumu, esmu secinājis, ka Horvātijas iestādēm ir pienākums saskaņā ar spriedumā lietā *Petruhhin* attīstītajiem principiem informēt Islandes iestādes par Krievijas izdošanas lūgumu attiecībā uz I.N., un tām joprojām ir pienākums nosūtīt Islandei visus to rīcībā esošos materiālus, kas varētu palīdzēt Islandes iestādēm izlemt, vai pret I.N. uzsākt kriminālvajāšanu Islandē un panākt viņa atgriešanos.

8. Turklāt, ņemot vērā savstarpējas uzticēšanās pienākumu attiecībā uz iesaistīto valstu tiesību aktu kvalitāti un likumību, kas ir kopējās Eiropas patvēruma sistēmas un jo īpaši Dublinas III regulas pamatā, Horvātijas iestādēm, ieskaitot tiesas, tiek liegts rīkoties pretrunā lēmumam par Šengenas asociētās valsts, piemēram, Islandes, patvēruma piešķiršanu Kopējai Eiropas patvēruma sistēmai. Šāda neatbilstība rastos, ja i) Horvātija nepaziņotu Islandei par izdošanas lūgumu saistībā ar tām pašām vai līdzīgām kriminālapsūdzībām, saskaņā ar kurām Islande piešķir I.N. patvērumu, jo Islande ir noteikusi, ka tā ir atbildīgā dalībvalsts saskaņā ar Dublinas III regulu¹⁴; ii) jebkura no Horvātijas iestādēm, ieskaitot tiesas, lemtu par I.N. risku tikt pakļautam necilvēcīgai vai pazemojošai attieksmei vai klajai taisnīguma liegšanai Krievijā laikā, kad Horvātijā notika tiesvedība, kas ir nesaderīgi ar to, ka Islande iepriekš 2015. gadā I.N. bija piešķirusi patvērumu.

9. Atbildot uz otro jautājumu, ņemot vērā, ka Islandei vēl ir jāiesniedz izdošanas lūgums, Horvātijai šobrīd nav pienākuma aktīvi nodot I.N. Islandei saskaņā ar Nolīgumu par nodošanas procedūru¹⁵. Horvātijas tiesām būs jāizlemj, vai jebkuros apstākļos kāds Islandes izdots apcietināšanas orderis kopā ar Nolīgumu par nodošanas procedūru nodrošina aizsardzību pret nesodāmību, kas būtu līdzvērtīgi izdošanai, neatbrīvojot šīs tiesas no pienākuma rīkoties saskaņā ar 2015. gadā Islandes piešķirto patvērumu.

I. Tiesiskais regulējums

A. Savienības tiesības

10. LESD 18. panta pirmajā daļā ir noteikts:

“Piemērojot Līgumus un neskarot tajos paredzētos īpašos noteikumus, ir aizliegta jebkāda diskriminācija pilsonības dēļ.”

11. Konvencijas, ar ko īsteno Šengenas nolīgumu (1985. gada 14. jūnijs) starp Beniluksa Ekonomikas savienības valstu valdībām, Vācijas Federatīvās Republikas valdību un Francijas Republikas valdību par pakāpenisku kontroles atcelšanu pie kopīgām robežām¹⁶, 2. panta 1. punktā ir noteikts:

“Iekšējās robežas var šķērsot jebkurā vietā bez personu kontroles.”

11 Rikojums, 2017. gada 6. septembris, *Peter Schotthöfer & Florian Steiner* (C-473/15, EU:C:2017:633, 24. punkts un tajā minētā judikatūra).

12 Skatīt, piemēram, spriedumu, 2018. gada 25. jūlijs, *Generalstaatsanwaltschaft* (Aizturēšanas apstākļi Ungārijā) (C-220/18 PPU, EU:C:2018:589).

13 Spriedums, 2018. gada 25. jūlijs, *Minister for Justice and Equality* (Trūkumi tieslietu sistēmā) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586).

14 Skat. iepriekš 5. zemsvītras piezīmi.

15 Skat. iepriekš 8. zemsvītras piezīmi.

16 (OV 2000, L 239, 19. lpp., turpmāk tekstā – “Konvencija, ar ko īsteno Šengenas nolīgumu”).

12. 19. protokola par Šengenas *acquis*, kas iekļauts Eiropas Savienības sistēmā, 2. pantā¹⁷ ir noteikts:

“Šengenas *acquis* attiecas uz 1. pantā minētajām dalībvalstīm, neskarot 2003. gada 16. aprīļa Pievienošanās akta 3. pantu un 2005. gada 25. aprīļa Pievienošanās akta 4. pantu. Padome aizstāj Izpildu komiteju, kas izveidota ar Šengenas līgumiem.”

13. 19. protokola par Šengenas *acquis*, kas iekļauts Eiropas Savienības sistēmā, 6. panta pirmajā daļā¹⁸ ir noteikts:

“Islandes Republika un Norvēģijas Karaliste iesaistās Šengenas *acquis* īstenošanā un tā turpmākā izveidē. Šajā nolūkā nolīgumā, ko šīs valstis slēdz ar Padomi, jāvienojas par piemērotām procedūrām, 1. pantā minētajiem Padomes locekļiem pieņemot lēmumu vienprātīgi. Šādā nolīgumā ietver noteikumus par Islandes un Norvēģijas līdzdalību visās finansiālās saistībās, kas rodas, īstenojot šo Protokolu.”

14. Šengenas Asociācijas nolīguma 1. pantā¹⁹ ir noteikts:

“Islandes Republika un Norvēģijas Karaliste, turpmāk tekstā “Islande” un “Norvēģija”, iesaistās Eiropas Kopienas un Eiropas Savienības darbībās jautājumos, uz kuriem attiecas šā nolīguma A un B pielikumā minētie noteikumi un to turpmākie papildinājumi.

Šis nolīgums rada savstarpējās tiesības un saistības saskaņā ar šeit minētajām procedūrām.”

15. Akta par Horvātijas Republikas pievienošanās nosacījumiem 4. panta 1. un 2. punktā²⁰ ir noteikts:

“1. Šengenas *acquis* noteikumi, kuri Eiropas Savienības sistēmā iekļauti ar Protokolu par Šengenas *acquis*, kas pievienots LES un LESD (turpmāk “Šengenas protokols”), kā arī akti, kuri pieņemti atbilstīgi minētajam *acquis* vai kā citādi saistīti ar to un uzskaitīti II pielikumā, tāpat kā jebkādi turpmāki šādi akti, kuri pieņemti pirms pievienošanās dienas, ir saistoši Horvātijai un piemērojami tajā no pievienošanās dienas.

2. Tie Šengenas *acquis* noteikumi, kas iekļauti Eiropas Savienības sistēmā, kā arī akti, kas pieņemti atbilstīgi minētajam *acquis* vai kā citādi saistīti ar to un nav minēti šā panta 1. punktā, lai arī no pievienošanās dienas saistoši Horvātijai, tie Horvātijā ir piemērojami vienīgi saskaņā ar attiecīgu Padomes lēmumu, ko pieņem pēc tam, kad atbilstīgi spēkā esošajām Šengenas izvērtēšanas procedūrām ir konstatēts, ka Horvātijā ir izpildīti visi nosacījumi, kas vajadzīgi visu *acquis* attiecīgo daļu piemērošanai, tostarp, ka ir efektīvi piemērotas visas Šengenas normas saskaņā ar pieņemtiem kopējiem standartiem un pamatprincipiem.”²¹

17 (OV 2012, C 326, 1. lpp.).

18 Turpat.

19 Skat. iepriekš 4. zemsvītras piezīmi.

20 Skat. Eiropas Savienības Padomes 2011. gada 5. decembra Lēmumu par Horvātijas Republikas pievienošanu Eiropas Savienībai un tam pievienoto Aktu par Horvātijas Republikas pievienošanās nosacījumiem un pielāgojumiem Līgumā par Eiropas Savienību, Līgumā par Eiropas Savienības darbību un Eiropas Atomenerģijas kopienas dibināšanas līgumā (OV 2012, L 112, 6. lpp.).

21 II pielikums sākas ar 1985. gada 14. jūnija Nolīgumu starp Beniluksa Ekonomikas savienības valstu valdībām, Vācijas Federatīvās Republikas valdību un Francijas Republikas valdību par pakāpenisku kontroles atcelšanu pie kopīgām robežām (OV 2000, L 239, 13. lpp.) (turpmāk tekstā – “1985. gada 14. jūnija Šengenas nolīgums”).

B. EEZ tiesības

16. Līguma par Eiropas Ekonomikas zonu²² (turpmāk tekstā – “EEZ līgums”) 4. pantā ir noteikts:

“Piemērojot šo līgumu un neskarot tajā paredzētos īpašos noteikumus, ir aizliegta jebkāda diskriminācija pilsonības dēļ.”

17. EEZ līguma 36. panta 1. punktā ir noteikts:

“Šā līguma ietvaros Līgumslēdzēju Pušu teritorijā aizliedz pakalpojumu sniegšanas brīvības ierobežojumus EK dalībvalstu vai EBTA valstu pilsoņiem, kas veic uzņēmējdarbību kādā EK dalībvalstī vai EBTA valstī, kura nav tā pati valsts, kur atrodas pakalpojumu saņēmējs.”

C. Dalībvalstu tiesības

18. Horvātijas Republikas Konstitūcijas 9. pantā (“*Narodne novine*” Nr. 56/90, Nr. 135/97, Nr. 113/00, Nr. 28/01, Nr. 76/10 un Nr. 5/14) ir noteikts:

“Horvātijas Republikas pilsoni nevar piespiedu kārtā izraidīt no Horvātijas Republikas, atņemt viņam pilsonību vai izdot citai valstij, izņemot gadījumus, kad tiek īstenots lēmums par izdošanu vai nodošanu, kas pieņemts saskaņā ar starptautisku līgumu vai *acquis communautaire*.”

19. *Zakon o međunarodnoj pravnoj pomoći u kaznenim stvarima* (Likums par starptautisko savstarpējo tiesisko palīdzību krimināllietās, “*Narodne novine*” Nr. 178/04; turpmāk tekstā – “*ZOMPO*”) 12. panta 1., 3. un 4. punktā noteikts, ka izdošanas lūgumu var noraidīt, ja: 1) lūgums attiecas uz rīcību, ko uzskata par politisku pārkāpumu, vai rīcību, kas saistīta ar šādu pārkāpumu; [...] 3) lūguma pieņemšana varētu apdraudēt Horvātijas Republikas suverenitāti, drošību, tiesisko kārtību vai citas būtiskas intereses; un 4) var pamatoti uzskatīt, ka izdošanas lūgumā minētajai personai būtu jāsaskaras ar kriminālvajāšanu vai sodīšanu, ja tā tiek izdota, ņemot vērā šīs personas rasi, reliģiju, tautību, piederību noteiktai sociālajai grupai vai politisko viedokli, vai arī ja personas stāvoklis tiktu apgrūtināts, pamatojoties uz kādu no šiem iemesliem.

20. *ZOMPO* 55. pantā ir noteikts:

“(1) Ja kompetentā tiesa nolemj, ka izdošanas juridiskie nosacījumi nav izpildīti, tā pieņem rīkojumu, ar kuru noraida izdošanas lūgumu, un nekavējoties nosūta šo rīkojumu Horvātijas Republikas *Vrhovni sud* (Augstākā tiesa), kas pēc kompetentās prokuratūras uzklaušīšanas apstiprina, atliek vai groza rīkojumu.”

II. Pamatlietas fakti un prejudiciālais jautājums

21. Kā minēts iepriekš, 2015. gada 20. maijā Interpola birojs Maskavā izdeva paziņojumu par starptautiskā meklēšanā izsludinātām personām attiecībā uz I.N. apcietināšanas vajadzībām, lai varētu veikt kriminālvajāšanu par korupciju, konkrēti par korupcijas veidu, kas pazīstama kā pasīvā korupcija (Krievijas Federācijas Kriminālkodeksa 290. panta 5. punkts). I.N. tiek turēts aizdomās par to, ka, esot Krievijas Ārkārtas situāciju ministrijas Karēlijas Republikā Licenču un sertifikātu nodaļas direktora amatā, viņš pēc iepriekšējas vienošanās ar citām ministrijas amatpersonām un ļaunprātīgi izmantojot savas amata pilnvaras ir saņēmis kukuli 833 000 Krievijas rubļu (RUB) (apmēram 11 700 EUR) apmērā no kāda uzņēmuma pārstāvja un apmaiņā pret to ir izsniedzis šai personai licences saistībā ar ugunsgrēka novēršanas iekārtu montāžu, tehnisko nodrošināšanu un remontu ēkās un būvlaukumos.

²² (OV 1994, L 1, 3. lpp.).

22. 2019. gada 30. jūnijā Horvātijas robežšķērsošanas punktā I.N. tika apcietināts, pamatojoties uz iepriekš minēto paziņojumu par starptautiskā meklēšanā izsludinātām personām. Uz robežas I.N. uzrādīja Islandes ceļojuma dokumentu bēgļiem Nr.[..], kas derīgs no 2019. gada 25. februāra līdz 2021. gada 25. februārim.

23. 2019. gada 1. jūlijā I.N. tika nogādāts pie *Županijski sud* (Zagrebas apgabaltiesa, Horvātija) izmeklēšanas tiesneša. 2019. gada 1. jūlijā Zagrebas apgabaltiesa izdeva rīkojumu paturēt I.N. apcietinājumā līdz izdošanai saskaņā ar *ZOMPO* 47. pantu. I.N. joprojām atrodas apcietinājumā, jo viņa apelācijas sūdzības netika apmierinātas.

24. 2019. gada 1. augustā Horvātijas Republikas Ārlietu un Eiropas lietu ministrijas Konsulāro lietu, vīzu pakalpojumu un ārvalstu pilsoņu administrācija Zagrebas apgabaltiesai nosūtīja Islandes vēstniecības notu, kurā ir norādīts, ka I.N. ir Islandes pilsonis un pastāvīgi uzturas Islandē. Notā ir precizēts, ka I.N. Islandes pilsonību ieguva 2019. gada 19. jūnijā. Pirms šīs pilsonības iegūšanas viņam bija bēgļa ceļošanas dokuments Nr. [..]. Notā arī ir minēts, ka Islandes valdība lūdz I.N. garantēt pēc iespējas drīzāku drošu nogādāšanu uz Islandi.

25. 2019. gada 6. augustā Zagrebas apgabaltiesa saņēma lūgumu no Krievijas Federācijas prokuratūras ar lūgumu izdot I.N. Krievijas Federācijai saskaņā ar Eiropas Konvencijas par izdošanu noteikumiem²³. Izdošana tika lūgta sakarā ar kriminālprocesu par deviņiem pasīvās korupcijas pārkāpumiem, kas minēti Krievijas Federācijas Kriminālkodeksa 290. panta 3. punktā, un pieciem pasīvās korupcijas pārkāpumiem, kas minēti Krievijas Federācijas Kriminālkodeksa 290. panta 5. punkta a) apakšpunktā. Tika iesniegti arī dokumenti, kas apliecina izdošanas lūgumu saskaņā ar Eiropas Konvencijas par izdošanu noteikumiem, jo starp Horvātiju un Krieviju nav izdošanas nolīguma.

26. Lūgumā bija norādīts Krievijas Federācijas prokuratūras apgalvojums, ka izdošanas lūguma mērķis nav izvīzēt apsūdzību attiecīgajai personai politisku iemeslu dēļ, ņemot vērā tās rasi, reliģiju, tautību vai uzskatus, ka I.N. būs visas iespējas izmantot savas tiesības uz aizstāvību ar advokāta starpniecību un ka viņš netiks pakļauts spīdzināšanai, nežēlīgai vai necilvēcīgai attieksmei vai sodam, kas grauj cilvēka cieņu.

27. 2019. gada 5. septembrī Zagrebas apgabaltiesas palāta, kura izskatīja lietu, lēma, ka ir ievēroti *ZOMPO* 33., 34. un 37. pantā noteiktie tiesiskie nosacījumi ārvalstnieka I.N. izdošanai kriminālprocesa vajadzībām.

28. 2019. gada 30. septembrī I.N. iesniedza apelācijas sūdzību iesniedzējtiesā. Saskaņā ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu I.N. paziņoja, ka pastāv konkrēts, nopietns un pamatoti paredzams risks – ja viņš tiks izdots, viņš tiks pakļauts spīdzināšanai un necilvēcīgai un pazemojošai attieksmei. Apelācijas sūdzībā viņš arī norādīja, ka viņa kā bēgļa statuss Islandē ir atzīts tieši sakarā ar īpašo kriminālprocesu Krievijā, ka viņam ir derīgs Islandē izdots bēgļa ceļošanas dokuments un ka Zagrebas apgabaltiesa ir *de facto* atņēmusi viņam Islandē piešķirto starptautisko aizsardzību. Viņš arī apgalvoja, ka Zagrebas apgabaltiesa ir nepareizi interpretējusi Tiesas spriedumu lietā *Petruhhin*²⁴.

29. Saskaņā ar iesniedzējtiesas judikatūru izdošanas lūgums ir jānoraida, ja pastāv reāls risks – ja attiecīgā persona tiks izdota, tā tiks pakļauta spīdzināšanai vai necilvēcīgam sodam vai attieksmei. Lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu norādīts, ka šie aspekti tiks pārbaudīti apelācijas tiesvedībā.

23 Skat. iepriekš 9. zemsvītras piezīmi.

24 Spriedums, 2019. gada 6. septembris (C-182/15, EU:C:2016:630).

30. Tomēr iesniedzējtiesai ir šaubas par to, vai pirms lēmuma pieņemšanas par izdošanas lūgumu, pamatojoties uz ES tiesību aktu noteikumiem, Islande, kas I.N. ir piešķirusi pilsonību, ir jāinformē par izdošanas lūgumu, lai šī valsts, ja tā vēlas, var lūgt sava pilsoņa nodošanu, lai veiktu tiesvedību, kuras mērķis ir novērst nesodāmības risku.

31. Tā kā pastāv šaubas par ES tiesību aktu piemērošanu, iesniedzējtiesa apturēja tiesvedību 2019. gada 26. novembrī un uzdeva Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

“1) Vai LESD 18. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka Eiropas Savienības dalībvalstij, kas pieņem lēmumu par tādas valsts pilsoņa izdošanu trešajai valstij, kura nav Eiropas Savienības dalībvalsts, bet ir Šengenas zonas dalībvalsts, ir pienākums informēt par izdošanas lūgumu to Šengenas zonas dalībvalsti, kura šai personai piešķir pilsonību?”

2) Ja atbilde uz iepriekšējo jautājumu ir apstiprinoša un Šengenas zonas dalībvalsts ir lūgusi šīs personas nodošanu, lai veiktu tiesvedību, attiecībā uz kuru tiek pieprasīta izdošana, vai šī persona ir jānodod šai valstij saskaņā ar Nolīgumu starp Eiropas Savienību un Islandes Republiku un Norvēģijas Karalisti par nodošanas procedūru starp Eiropas Savienības dalībvalstīm un Islandi un Norvēģiju?”

32. Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu Tiesā tika saņemts 2019. gada 5. decembrī, un tika nolemts to izskatīt steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedībā.

33. Rakstiskus apsvērumus Tiesā iesniedza I.N., ģenerālprokurors, Horvātijas Republika un Eiropas Komisija. I.N. un Komisija, kā arī Grieķijas Republika, Īrijas Republika, Islandes Republika, Norvēģijas Karaliste un EBTA Uzraudzības iestāde (turpmāk tekstā – “EUI”) piedalījās tiesas sēdē, kas Tiesā notika 2020. gada 31. janvārī.

III. Rakstisko un mutisko apsvērumu kopsavilkums

34. I.N. apgalvo, ka Islandes iestādes konstatēja, ka viņš Krievijas kompetentajās iestādēs ir liecinājis pret saviem vadītājiem valsts pārvaldē saistībā ar viņu korumpētajām darbībām, taču, tā kā viņa vadītāji ir saistīti ar valsts pārvaldes augstākajām amatpersonām, kriminālvajāšana tika vērsta pret viņu, nevis pret minētajiem vadītājiem.

35. I.N. apgalvo, ka kriminālvajāšanas uzsākšana ir nelikumīga un nesaprotama un ka Horvātija rīkojas, pārkāpjot ECTK 6. pantu. I.N. norāda, ka viņa bēgļa statuss joprojām ir spēkā, un tas bija jāņem vērā. I.N. arī norāda, ka viņam ir liegts pieprasīt patvērumu saskaņā ar Horvātijas tiesību aktiem, jo tas jau ir piešķirts, un ir arī Horvātijas Konstitucionālās tiesas 2018. gada judikatūra, kas Horvātijas tiesām nosaka pienākumu ņemt vērā starptautiskās aizsardzības piešķiršanu saskaņā ar Dublinas III regulu²⁵.

36. Vienlīdzīgas attieksmes jēdziens attiecībā uz četrām pamatbrīvībām ir galvenais aspekts EEZ un ES dalībvalstu attiecībās (skat. EEZ līguma piecpadsmito apsvērumu un EEZ līguma 4. pantu), gluži tāpat kā EEZ līguma un ES tiesību aktu vienāda interpretācija. Mērķis ir abu sistēmu viendabīgums (EEZ līguma 105. pants).

²⁵ Skat. iepriekš 5. zemsvītras piezīmi.

37. I.N. piebilst, ka Tiesas judikatūra atbilstīgi LESD 18. pantam ir piemērojama pēc analogijas, jo EEZ līguma 4. pants būtībā to atkārt. Tādējādi pret personu, kas nonākusi situācijā, uz kuru attiecas EEZ līguma piemērošanas joma, jāizturas vienādi neatkarīgi no šīs personas pilsonības²⁶, un pamatlieta ietilpst EEZ līguma 36. panta piemērošanas jomā, kas būtībā atkārt LESD 56. pantu par pakalpojumu brīvu apriti. Ja EEZ dalībvalstu pilsoņi nevarēja izmantot aizsardzību pret izdošanu lietā *Petruhhin*²⁷, viņi retāk izmantos to tūrisma operatoru pakalpojumus, kuri piedāvā ceļojumus pa Eiropu.

38. I.N. piebilst, ka EEZ līgums dažreiz ietver tādu personu brīvu pārvietošanos EEZ, kuras nav ekonomiski aktīvas un uz kurām neattiecas kāda no četrām brīvībām, jo Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2004/38/EK (2004. gada 29. aprīlis) par Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā²⁸ tika iekļauta EEZ tiesību aktos ar EEZ Apvienotās komitejas 2007. gada 7. decembra Lēmumu Nr. 158/2007, ar ko groza EEZ līguma V pielikumu (Brīva darbaspēka aprīte) un VIII pielikumu (Tiesības veikt uzņēmējdarbību)²⁹. Lietās *Gunnarsson*³⁰ un *Jabbi*³¹ EBTA tiesa plaši interpretēja Direktīvu 2004/38, lai kompensētu tāda EEZ tiesību akta neesamību, kas atbilst LESD 21. pantam par pilsonību.

39. I.N. apgalvo, ka izvairīšanās no nesodāmības ir legītims mērķis, kas attaisno pamatbrīvību ierobežošanu, bet to pašu mērķi var sasniegt ar mazāk ierobežojošiem līdzekļiem nekā izdošana³², un I.N. atsauca uz Nolīgumu par nodošanas procedūru starp ES un Islandi un Norvēģiju³³, kas pēc satura gandrīz pilnībā atbilst Padomes pamatlēmumam 2002/584/TI (2002. gada 13. jūnijs) par Eiropas apcietināšanas orderi un par nodošanas procedūrām starp dalībvalstīm³⁴. I.N. norāda uz Eiropas apcietināšanas ordera definīcijas Lēmuma 2002/584/TI 1. pantā līdzību ar tā definīciju Nolīguma par nodošanas procedūru 2. panta 5. punktā³⁵.

40. Ģenerālprokuratūras ieskatā, tā kā Islande nav Eiropas Savienības dalībvalsts, I.N. aresta dienā izmantoja tiesības, kas izriet no EEZ līguma, bet ne tās, kas izriet no LESD attiecībā uz ES dalībvalstu pilsoņiem. Tiesības uz brīvu pārvietošanos saskaņā ar EEZ līgumu ir šaurākas nekā tiesības, kas paredzētas LESD 21. pantā, un tiesības uz brīvu pārvietošanos saskaņā ar EEZ līgumu neattiecas uz izdošanu. Līdz ar to EEZ līguma 4. pantā paredzētais nediskriminācijas princips pamatlietā nav piemērojams³⁶.

41. Turklāt Horvātijā izdošanas procedūrās nav tādas prakses, kad apsūdzētie tiktu nosūtīti atpakaļ uz viņu pilsonības valsti, nevis uz to valsti, kas lūdz izdošanu. Tas nav mazāk ierobežojošs pasākums sprieduma lietā *Petruhhin* izpratnē, jo tas pagarina aizturēšanas laiku līdz izdošanai. Tāpēc Islande nav jāinformē par izdošanas procedūrām, kuras tai jebkurā gadījumā ir zināmas.

26 I.N. atsauca uz 1989. gada 2. februāra spriedumu lietā *Cowan* (186/87, EU:C:1989:47, 10. punkts).

27 Spriedums, 2016. gada 6. septembris, *Petruhhin* (C-182/15, EU:C:2016:630).

28 [...] ar ko groza Regulu (EEK) Nr. 1612/68 un atceļ Direktīvas 64/221/EEK, 68/360/EEK, 72/194/EEK, 73/148/EEK, 75/34/EEK, 75/35/EEK, 90/364/EEK, 90/365/EEK un 93/96/EEK (OV 2004, L 158, 77. lpp.).

29 (OV 2008, L 124, 20. lpp.).

30 EBTA Tiesas 2014. gada 24. novembra spriedums, Islande pret *Gunnarsson*, lieta E-27/13, *EFTA Ct. Rep.*

31 EBTA Tiesas 2016. gada 26. jūlija spriedums, *Jabbi* pret Norvēģijas valdību, lieta E-28/15, *EFTA Ct. Rep.*

32 I.N. atsauca uz 2016. gada 6. septembra spriedumu lietā *Petruhhin* (C-182/15, EU:C:2016:630) un 2018. gada 13. novembra spriedumu lietā *Raugevicius* (C-247/17, EU:C:2018:898).

33 Skat. iepriekš 8. zemsvītras piezīmi.

34 (OV 2002, L 190, 1. lpp.) (turpmāk tekstā – “EAO pamatlēmums”).

35 Skat. iepriekš 8. zemsvītras piezīmi.

36 Attiecībā uz LESD 21. pantā ietvertajām tiesībām uz brīvu pārvietošanos un izņēmumiem ģenerālprokurors atsauca uz 2011. gada 12. maija spriedumu lietā *Runevič-Vardyn* un *Wardyn* (C-391/09, EU:C:2011:291); 2016. gada 6. septembra spriedumu lietā *Petruhhin* (C-182/15, EU:C:2016:630) un 2018. gada 13. novembra spriedumu *Raugevicius* (C-247/17, EU:C:2018:898).

42. Tiesas sēdē Īrija lūdza Tiesu no jauna izvērtēt spriedumu lietā *Petruhhin*, balstoties uz pieeju, kuru šajā lietā izmantoja ģenerālvokāts Ī. Bots [*Y. Bot*]³⁷ un saskaņā ar kuru nepilsoņi un valstspiederīgie nav salīdzināmā situācijā, kad runa ir par noteikumiem, kas nepieļauj izdošanu trešajām valstīm; pilsoņu kriminālvajāšana mītnes dalībvalstīs notiek, lai izvairītos no nesodāmības. Runājot par secinājumu spriedumā lietā *Petruhhin* atkārtotu izvērtēšanu, Īrija jo īpaši atsaucas uz 47., 48. un 49. punktu.

43. Tiesas sēdē Grieķija pauda uzskatu, ka ir jāpiemēro sprieduma lietā *Petruhhin* principi. I.N ir izmantojis savas tiesības brīvi pārvietoties, un viņu nevar diskriminēt pilsonības dēļ, kaut arī Grieķija nenoliedz, ka izdošanai trešajai valstij var būt pamatots mērķis, piemēram, lai izvairītos no nesodāmības. Iesniedzējtiesai bija jāizvērtē, kāpēc I.N. bija piešķirts bēgļa statuss. Grieķija atsaucās uz EEZ līguma 3., 4., 28. un 36. pantu³⁸.

44. Tiesas sēdē EUI uzsvēra, ka EEZ līgums ir *sui generis* tiesiskā kārtība, kuras pamatā ir savstarpēja uzticēšanās un sadarbība un ko raksturo ES un EBTA valstu kopīgo pamatvērtību tuvums³⁹. EEZ līguma 3. pantā paredzētā labticības klauzula bija līdzvērtīga LES 4. pantā paredzētajai. Sistēmu raksturo dinamiska pamatnoteikumu saskaņošana, un EBTA valstis ir vienlīdzīgas ar ES dalībvalstīm, kad runa ir par Komisijas likumdošanas priekšlikumiem (EEZ līguma 99. panta 1. punkts); notiek nepārtraukts apspriešanās process (EEZ līguma 99. panta 3. punkts). Attiecīgie ES tiesību akti papildina EEZ līgumu, un tie kļūst par *acquis*, ja tos nepielāgo (EEZ līguma 102. pants). Viendabīgumu nodrošina ar EEZ līguma 6. un 105. pantu. EBTA Tiesas un Tiesas judikatūra pastiprina šo dinamisko pielīdzināšanu, un abu atšķirības neattiecas uz to pamatiem un vērtībām.

45. Tādējādi EUI apgalvoja, ka Horvātija ir ierobežojusi I.N. tiesības brīvi pārvietoties un sprieduma lietā *Petruhhin* principi ar tādu pašu iedarbību attiecas uz EEZ pilsoņiem. Piemērojot EEZ līguma 4. pantu kopā ar atbilstošajiem EEZ līguma noteikumiem par brīvu pārvietošanos, tiek sasniegts tāds pats rezultāts.

46. EUI arī atsaucās uz 2017. gada 6. septembra rīkojumu lietā *Peter Schotthöfer & Florian Steiner*⁴⁰. ES un EEZ valstspiederīgie, kas brīvi pārvietojas, ir jāaizsargā no izdošanas trešajām valstīm, kas izraisa risku tikt pakļautiem personu necilvēcīgai un pazemojošai attieksmei, kā noteikts Hartas 19. pantā.

47. Lietā *Schotthöfer* nospriesto EUI raksturo kā absolūtu principu, un Horvātijai vajadzētu uzticēties Islandes veiktajam novērtējumam par izdošanas sekām. Ir jāpieņem, ka patvēruma piešķiršanas iemesli ir pamatoti⁴¹. Šie iemesli nav zuduši tā dēļ, ka I.N. ir piešķirta Islandes pilsonība. EUI norāda, ka Kvalifikācijas direktīvas 15. pants⁴² ir minēts Islandes likumos. EUI apgalvo, ka LESD 21. pants nevar sašaurināt tiesības brīvi pārvietoties, kas citādi ir paredzētas EEZ tiesībās, un ka brīvas pārvietošanās *acquis* netiek nošķirts tas, vai ierobežojums ir pamatots ar civiltiesībām, krimināltiesībām vai publiskajām tiesībām.

48. Tiesas sēdē Islande izklāstīja sīkāk I.N. ceļojumu. Viņš kopā ar sievu un diviem bērniem veica lidojumu no Islandes uz Vīni un pēc tam ar autobusu devās virzienā uz Zagrebu, un bija plānojis brīvdienas Horvātijas pludmalēs.

37 (C-182/15, EU:C:2016:330).

38 Grieķija atsaucās arī uz citiem nolēmumiem, piemēram, 2007. gada 5. jūlija spriedumu, Komisija/Belģija (C-522/04, EU:C:2007:405).

39 Šajā ziņā tika izdarītas atsauces uz diviem pirmajiem EEZ līguma apsvērumiem.

40 (C-473/15, EU:C:2017:633).

41 Te EUI atsaucas uz 2011. gada 21. decembra spriedumu lietā N.S. u.c. (C-411/10 un C-493/10, EU:C:2011:865, 83. punkts).

42 Skat. iepriekš 7. zemsvītras piezīmi.

49. Islande apgalvo, ka spriedums lietā *Petruhhin* attiecas uz pamatlietu, jo EEZ līguma 36. pants par pakalpojumiem ir līdzvērtīgs LESD 56. pantam un Tiesas spriedumā lietā *Cowan (C-186/87)*⁴³ tika nopriests, ka tūrisma pakalpojumi ir pakalpojumi un ka Direktīva 2004/38 ir iestrādāta EEZ tiesībās. Atsauces ir izdarītas arī uz EBTA Tiesas spriedumu lietā *Wahl* pret Islandi⁴⁴, un Islande apgalvoja, ka EEZ līguma 4. pants ir līdzvērtīgs LESD 18. pantam.

50. Islandes ieskatā, Horvātijai bija pienākums sniegt Islandei informāciju, kas nepieciešama, lai izlemtu, vai Islande plāno uzsākt kriminālvajāšanu pret I.N., un pēc tam nodot I.N. saskaņā ar Nolīgumu par nodošanas procedūru⁴⁵.

51. Islandes Imigrācijas direktorāts 2015. gada 8. jūnijā piešķīra starptautisku aizsardzību, pamatojoties uz liecībām, kuras uzskatīja par detalizētām, bez jebkādam pretrunām, skaidrām, konsekventām, ticamām un reālām. Piešķiršanas pamatā bija arī vispārējais cilvēktiesību stāvoklis Krievijā tajā laikā, kā norādīts NVO, valstu un starptautiskos ziņojumos, plaši izplatītā korupcija pārvaldē un tiesu iestādēs un neparasti zemā apmierināto apelācijas sūdzību krimināltiesībās proporcija (1%). Islande bija informēta par sarkano paziņojumu, kas tika vērsti pret I.N. attiecībā uz noziegumu, kuru viņš, domājams, bija izdarījis, kad viņam tika piešķirta starptautiskā aizsardzība. Islande nav atbildējusi uz Krievijas pieprasījumiem par I.N. atrašanās vietu. Kopš 2015. gada starptautiskā aizsardzība ir piešķirta divpadsmit Krievijas pilsoņiem no četrdesmit septiņiem, kuri bija iesnieguši šādus pieteikumus. Četras no personām, kurām tika piešķirta šī aizsardzība, bija I.N. un viņa ģimene.

52. Islande tiesas sēdē arī apgalvoja, ka Harta ir jāievēro arī EEZ līguma kontekstā⁴⁶ un ka I.N. bija jāpasargā no sistēmiskām problēmām Krievijas tiesu sistēmā⁴⁷.

53. Pēc precizēšanas, ko nozīmē lūgums nodrošināt drošu nogādāšanu, Islande piebilda, ka 2019. gada 24. jūlijā Islandes vēstniecība Berlīnē saņēma verbālnotu par to, ka I.N. iepriekšējā mēnesī ir ticis apcietināts. Vēstnieks atbildēja uz notu saskaņā ar Vīnes konvenciju par konsulārajiem sakariem⁴⁸, ka valdība vēlas, lai procedūras tiktu veiktas ātri un pēc iespējas drīzāk tiktu nodrošināta droša nogādāšana. Tolaik Nolīgums par nodošanas procedūru nebija piemērojams.⁴⁹

54. Islande apgalvoja, ka tai varētu būt jurisdikcija tiesāt I.N. saskaņā ar Islandes Kriminālkodeksa 6. pantu, bet tas ir neatkarīga prokurora lēmums. Saskaņā ar Islandes izdošanas likumu I.N. nevar izdot no Islandes kā pilsoni.

55. Tiesas sēdē Norvēģija apgalvoja, ka EEZ līgumā nav noteikumu, kas būtu līdzvērtīgi LESD 21. pantam. Atbilstošie EEZ noteikumi bija 4., 28. un 36. pants, bet tikai iesniedzējtiesai bija jāizlemj, kura no brīvībām, ja vispār, bija piemērojama, un nevarēja tikt pieņemts, ka I.N. bija pakalpojumu saņēmējs, un arī tas bija jautājums, kas jāizlemj Horvātijas tiesai. Arī Direktīva 2004/38 nav piemērojama. Tā nereglamentē izdošanas lūgumus. Krimināllietas neietilpst EEZ līguma darbības jomā.

43 Spriedums, 1989. gada 2. februāris (C-186/87, EU:C:1989:47).

44 Spriedums, 2013. gada 22. jūlijs, E-15/12, *EFTA Ct. Rep.*

45 Skat. iepriekš 8. zemsvītras piezīmi.

46 Islande atsauca uz 2013. gada 26. februāra spriedumu lietā *Åkerberg Fransson* (C-617/10, EU:C:2013:105).

47 Tas ir aizliegts ar Hartas 47. pantu. Spriedums, 2018. gada 25. jūlijs, *Minister for Justice and Equality* (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586).

48 *UN Treaty Series* 596. sējums, 261. lpp.

49 Skat. iepriekš 8. zemsvītras piezīmi. Nolīgums par nodošanas procedūru stājās spēkā 2019. gada 1. novembrī.

56. Norvēģija norāda, ka gaidāmajā spriedumā lietā *Campbell* Norvēģijas Augstākā tiesa ir lūgusi EBTA Tiesu atcelt tās spriedumu lietā *Jabbi*⁵⁰, kurā tika nolemts, ka Direktīvu 2004/38 var interpretēt tādējādi, ka tā piešķir tiesības, kas ir tādas pašas kā LESD 21. pantā paredzētās tiesības⁵¹. Norvēģija uzskata, ka spriedums lietā *Jabbi* ir nesaderīgs ar EEZ līguma 6. pantu, un aicina Tiesu konstatēt, ka tiesības, kuru pamatā ir tikai LESD 21. pants, neietilpst EEZ līguma darbības jomā, jo nav atbilstoša noteikuma.

57. Attiecībā uz pirmo jautājumu Norvēģija apgalvoja, ka Islandes un Norvēģijas Nolikums par nodošanas procedūru ir parasts starptautisks līgums, kas neietilpst EEZ tiesību aktos, un to nevar interpretēt tāpat kā EAO pamatlēmumu⁵². Konteksts un mērķis atšķiras, pat ja formulējums ir līdzīgs. Spriedumā lietā *Petruhhin* ir uzsvērts konteksts un mērķis.

58. Spriedumā lietā *Petruhhin* tika nospriests, ka nevienlīdzīgu attieksmi var attaisnot ar nesodāmības novēršanas mērķi un ka pasākumiem ir jābūt piemērotiem šā mērķa sasniegšanai. Ir jānosaka līdzeklis, kas mazāk ierobežo brīvu pārvietošanos, bet ir tikpat efektīvs kā izdošana, lai novērstu nesodāmību⁵³.

59. Norvēģija uzskata, ka EAO pamatlēmums ļauj valsts tiesai piešķirt šādu prioritāti, bet Nolikums par nodošanas procedūru to neļauj, jo tam ir atšķirīgs mērķis un konteksts, un tajā nav paredzēts savstarpējas uzticēšanās mērķis, kas būtu līdzvērtīgs EAO pamatlēmumam⁵⁴, vai LES 3. panta 2. punktā noteiktajam mērķim (sal. ar spriedumu lietā *Petruhhin*). Spriedumā lietā *Petruhhin* atsauce ir izdarīta arī uz EAO pamatlēmuma 1. panta 2. punktu, piešķirot tam prioritāti, un Nolikumā par nodošanas procedūru nav līdzīgu noteikumu, tā preambulā ir atsauce tikai uz “savstarpēju uzticēšanos”. EEZ līguma 3. pantā ir noteikts, ka EEZ līgumslēdzējām valstīm ir jāveicina sadarbība, bet tajā nav ietvertas pārējās LES 4. pantā paredzētās prasības. Nolikuma par nodošanas procedūru 19. panta 1. punktā ir prasīts novērtēt visus attiecīgos apstākļus, it īpaši tos, kas paredzēti nolīguma 1. pantā.

60. Kas attiecas uz otro jautājumu, pamattiesības ir daļa no EEZ tiesībām⁵⁵, un Hartas 19. pants aizliedz izraidīšanu, ja ir necilvēcīgu un pazemojošu apstākļu vai sodīšanas risks⁵⁶. Norvēģijas ieskatā, iesniedzējtiesai ir pienākums novērtēt pierādījumus par reālu risku personai tikt pakļautai necilvēcīgai un pazemojošai attieksmei, ja tā tiek izdota Krievijai⁵⁷, un tai ir jāņem vērā Islandes iestāžu lēmums piešķirt bēgļa statusu, kā arī pierādījumi, uz kuriem šis lēmums ir balstīts.

61. Horvātija apgalvo, ka EEZ 28. un 36. pants atbilst LESD 45. un 56. pantam⁵⁸, vienlaikus atzīmējot, ka LESD 21. pants attiecas uz personām, kuras dodas uz citām dalībvalstīm tādu iemeslu dēļ, kas nav saistīti ar saimniecisko darbību. LESD 21. pants attiecas uz EEZ dalībvalstu pilsoņiem, jo Direktīva 2004/38 neaprobežojas tikai ar saimnieciskām darbībām.

62. Tā kā I.N. ir izmantojis savas tiesības brīvi pārvietoties, uz viņa situāciju attiecas līgumu piemērošanas joma LESD 18. panta izpratnē un diskriminācijas pilsonības dēļ aizliegums⁵⁹, kas atbilst EEZ līguma 4. pantam.

50 Spriedums, 2016. gada 26. jūlijs, *Jabbi* pret Norvēģijas valdību, E-28/15, *EFTA Ct. Rep.*

51 *Campbell* pret Norvēģijas valdību, E-4/19 (lieta ir izskatīšanas stadijā).

52 Skat. iepriekš 34. zemsvītras piezīmi. Norvēģija apgalvoja, ka Nolikumu par nodošanas procedūru drīzāk reglamentē Vīnes Konvencija par starptautisko līgumu tiesībām (1969. gads) *UN Treaty Series* 1155. sēj., 331. lpp.

53 Norvēģija atsauca uz 2016. gada 6. septembra sprieduma lietā *Petruhhin* (C-182/15, EU:C:2016:630) 37. un 40. punktu.

54 Skat. iepriekš 34. zemsvītras piezīmi.

55 Norvēģija atsauca uz EBTA Tiesas 2016. gada 19. aprīļa spriedumu lietā *Holship Norge AS* pret *Norsk Transportarbejderforbund*, E-14/15, *EFTA Ct. Rep.*, 123. punkts.

56 Spriedums, 2016. gada 6. septembris, *Petruhhin* (C-182/15, EU:C:2016:630, 62. punkts).

57 Turpat 58. un 62. punkts.

58 Horvātija atsauca uz 2007. gada 11. septembra spriedumu lietā Komisija/Vācija (C-318/05, EU:C:2007:495, 32. punkts un tajā minētā judikatūra) un 2016. gada 21. decembra spriedumu lietā Komisija/Portugāle (C-503/14, EU:C:2016:979, 35. un 70. punkts).

59 Horvātija atsauca uz 1989. gada 2. februāra spriedumu lietā *Cowan* (186/87, EU:C:1989:47, 17.–19. punkts).

63. Horvātija apgalvo, ka, ņemot vērā spriedumu lietā *Petruhhin*⁶⁰, lai izvairītos no nesodāmības un piemērotu pasākumus, kas vismazāk ierobežo brīvu pārvietošanos, būtu jāpiemēro visi krimināltiesībās pastāvošie savstarpējās palīdzības un sadarbības pasākumi. Šajā ziņā Horvātija atsaucas uz Šengenas *acquis* noteikumu darbības jomu saskaņā ar 19. protokola par Šengenas *acquis* 6. pantu, kas ir iestrādāts ES tiesību sistēmā un attiecas uz Islandi un Norvēģiju.

64. Horvātija atsaucas uz Konvenciju, ar ko īsteno Šengenas nolīgumu⁶¹, šī nolīguma pamatmērķis ir brīvības, drošības un tiesiskuma telpas izveide, garantējot personu brīvu pārvietošanos kā ES dalībvalstu pilsoņiem, tā arī ārvalstniekiem, kuri uzturas ES teritorijā.

65. Ar Konvenciju, ar ko īsteno Šengenas nolīgumu, ir paredzēts ieviest pamatnoteikumus par savstarpēju palīdzību krimināllietās (III sadaļa par policiju un drošību, 2. nodaļa), ar kuriem pašlaik tiek virzīta savstarpējās tiesiskās palīdzības krimināllietās attīstība. Šengenas *acquis* ietver arī Šengenas informācijas sistēmu⁶².

66. Līdz ar to Horvātija apgalvo, ka prioritāte ir jāpiešķir informācijas apmaiņai ar dalībvalsti, kuras pilsonis ir attiecīgā persona, lai šai dalībvalstij dotu iespēju savas kompetences robežās apsūdzēt personu par darbībām, kas veiktas ārpus valsts teritorijas, un izdot apcietināšanas orderi saskaņā ar Nolīgumu par nodošanas procedūru.

67. Visbeidzot Horvātija apgalvo, ka neizraidīšanas princips un necilvēcīgas un pazemojošas attieksmes riska novēršana ir starptautisko bēgļu tiesību pamatprincips. Ja I.N. lūgtu patvērumu Horvātijā, šis lūgums tiktu noraidīts saskaņā ar Horvātijas starptautiskās aizsardzības likuma 43. panta 1. punktu, jo starptautisko aizsardzību ir piešķīrusi EEZ dalībvalsts.

68. Horvātija norāda, ka Islande piemēro Dublinas III regulu⁶³ un ir iesaistīta *Eurodac*⁶⁴. Tādējādi Horvātija apgalvo, ka var piekrist tam, ka Islande ievēro ES noteikumus par patvērumu un starptautisko aizsardzību. Islande 2014. gadā noslēdza līgumu ar Eiropas Patvēruma atbalsta biroju⁶⁵ par savu līdzdalības kārtību⁶⁶.

69. Tāpēc Horvātija apgalvo, kaut arī patlaban visā EEZ nav patvēruma lēmumu savstarpējās atzišanas sistēmas, tiesisko regulējumu paredz Kopējā Eiropas patvēruma sistēma un patvēruma nosacījumi visās valstīs ir vienādi.

70. Pretēji Horvātijai Komisija uzskata, ka strīda atrisināšanai Islandes kā EEZ līguma puses statuss ir atbilstošāks par tās dalību Šengenas zonā. Komisija uzskata, ka daži EEZ līguma noteikumi izraisa to pašu rezultātu, kāds tas bija lietā *Petruhhin*. Tiesas sēdē Komisija atzina, ka pamatlietā trūkst lietas *Petruhhin* mozaikas elementu, piemēram, tas, ka I.N. nav ES dalībvalsts pilsonis, bet šos elementus varētu veidot ar citiem EEZ līguma noteikumiem.

60 Spriedums, 2016. gada 6. septembris, *Petruhhin* (C-182/15, EU:C:2016:630).

61 Skat. iepriekš 16. zemsvītras piezīmi.

62 To veido trīs regulas. Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/1860 (2018. gada 28. novembris) par Šengenas informācijas sistēmas izmantošanu to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanai, kuri dalībvalstīs uzturas nelikumīgi (OV 2018, L 312, 1. lpp.); Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/1861 (2018. gada 28. novembris) par Šengenas Informācijas sistēmas (SIS) izveidi, darbību un izmantošanu robežpārbaužu jomā un ar kuru groza Konvenciju, ar ko īsteno Šengenas nolīgumu, un groza un atceļ Regulu (EK) Nr. 1987/2006 (OV 2018, L 312, 14. lpp.); Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/1862 (2018. gada 28. novembris) par Šengenas Informācijas sistēmas (SIS) izveidi, darbību un izmantošanu policijas sadarbībā un tiesu iestāžu sadarbībā krimināllietās un ar ko groza un atceļ Padomes Lēmumu 2007/533/TI un atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 1986/2006 un Komisijas Lēmumu 2010/261/ES (OV 2018, L 312, 56. lpp.).

63 Skat. iepriekš 6. zemsvītras piezīmi.

64 Skat. iepriekš 7. zemsvītras piezīmi.

65 Skat. iepriekš 7. zemsvītras piezīmi.

66 Horvātijai atsaucas uz Padomes Lēmumu 2014/194/ES (2014. gada 11. februāris) par to, lai Savienības vārdā parakstītu Vienošanās starp Eiropas Savienību un Islandes Republiku par kārtību, kādā tā piedalās Eiropas Patvēruma atbalsta biroja, OV 2014, L 106, 2. lpp.

71. Komisija atgādina, ka saskaņā ar EEZ līguma 1. pantu tā mērķis ir “veicināt Līgumslēdzēju Pušu tirdzniecības un ekonomisko attiecību nepārtrauktu un līdzsvarotu stiprināšanu vienlīdzīgos konkurences apstākļos un vienu un to pašu noteikumu ievērošanu, lai izveidotu viendabīgu” Eiropas Ekonomikas zonu.

72. Komisija atzīst, ka Līgumslēdzēju pušu kopīgajā deklarācijā attiecībā uz EEZ Apvienotās komitejas Lēmumu Nr. 158/2007, ar ko Līgumā iekļauj Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2004/38/EK⁶⁷, iekļaujot Direktīvu 2004/38 EEZ tiesību aktos. Tajā arī ir noteikts, ka ES pilsonības jēdzienam nav līdzvērtīga jēdziena EEZ tiesībās un ka EEZ līgums nenodrošina EEZ dalībvalstu pilsoņu politisko tiesību pamatu.

73. Tomēr visas Direktīvas 2004/38/EK tiesības un brīvības ir iekļautas EEZ tiesību aktos. Ievērojot nosacījumus, EEZ dalībvalstu pilsoņiem ir tiesības pārvietoties EEZ un uzturēties līdz trim mēnešiem līgumslēdzējā valstī, ja EEZ, ievērojot nosacījumus, nav diskriminācijas un pat ja viņi nav ekonomiski aktīvi⁶⁸. Komisija norāda, ka iesniedzējtiesai ir jāizlemj, vai uz I.N. attiecas EEZ līguma 28. vai 36. panta un Direktīvas 2004/38 materiālā piemērošanas joma, norādot, ka I.N., iespējams, ir izmantojis savas tiesības saņemt pakalpojumus kā tūrists⁶⁹. Komisija uzskata, ka jebkurā gadījumā uz I.N. attiecas EEZ līguma piemērošanas joma, ņemot vērā to, ka viņš no Islandes devās uz Horvātiju. Tāpēc viņam ir tiesības uz aizsardzību pret diskrimināciju (EEZ līguma 4. pants un LESD 18. pants).

74. Pēc Komisijas domām, Tiesas spriedums lietā *Petruhhin* būtībā bija balstīts nevis uz abstraktu pilsonības jēdzienu, bet gan uz tiesībām brīvi pārvietoties un LESD 18. pantu. Komisija turklāt apgalvo, ka spriedums lietā *Pisciotti*⁷⁰, kas ir procedūras ierosināšanas sākumpunkts lietā *Petruhhin*, ir diskriminācija saskaņā ar LESD 18. pantu, kas atbilst EEZ līguma 4. pantam.

75. Komisija apgalvo, ka ir lietderīgi salīdzināt Tiesas spriedumu lietā O. un B.⁷¹ ar EBTA Tiesas spriedumu lietā *Jabbi*⁷². Lietā O. un B. Tiesa no LESD 21. panta secināja, ka trešās valsts pilsonim, kurš ir ES dalībvalsts pilsoņa ģimenes loceklis, ir tiesības uzturēties šā ģimenes locekļa izcelsmes dalībvalstī. Lietā *Jabbi* EBTA Tiesa izdarīja tādu pašu secinājumu, piemērojot Direktīvu 2004/38 attiecībā uz EEZ dalībvalstu pilsoņiem, kuri nav ekonomiski aktīvi, lai gan Tiesa spriedumā lietā O. un B. atteicās šādā veidā piemērot Direktīvu 2004/38.

76. Komisija norāda, ka EEZ līgums atzīst “Eiropas Kopienas, tās dalībvalstu un [EBTA] dalībvalstu” privilēģētās attiecības, “kuras balstās uz tuvumu, senām kopīgām vērtībām”⁷³, kuras pamatojas “uz kopīgiem noteikumiem”⁷⁴ un kuru mērķis ir līgumslēdzējām pusēm “panākt un saglabāt vienotu šā līguma un tajā atveidoto Kopienas tiesību aktu interpretāciju un piemērošanu” Eiropas Ekonomikas zonā un “panākt vienlīdzīgu attieksmi pret privātpersonām un uzņēmējiem attiecībā uz četrām pamatbrīvībām”⁷⁵. EEZ līguma 105. un 106. pantā ir paredzēta vienāda interpretācija⁷⁶.

67 Skat. iepriekš 30. zemsvītras piezīmi.

68 Komisija atsauca uz Direktīvas 2004/38 4.–7. pantu un EBTA Tiesas 2013. gada 22. jūlija sprieduma lietā *Wahl*, E-15/12, *EFTA Ct. Rep.*, 78. un 79. punktu.

69 Šeit Komisija atsauca uz 1989. gada 2. februāra spriedumu lietā *Cowan* (186/87, EU:C:1989:47, 14.–17. punkts), un 2012. gada 25. aprīļa spriedumu lietā *Granville*, E-13/11, *EFTA Ct. Rep.*, 37. punkts.

70 Spriedums, 2018. gada 10. aprīlis (C-191/16, EU:C:2018:222).

71 Spriedums, 2014. gada 12. marts (C-456/12, EU:C:2014:135).

72 EBTA Tiesas 2016. gada 26. jūlija spriedums lietā *Jabbi* pret Norvēģijas valdību, E-28/15, *EFTA Ct. rep.*, 66.–77. punkts. Komisija atsauca arī uz EBTA Tiesas 2014. gada 24. novembra spriedumu lietā *Islande* pret *Gunnarsson*, E-27/13, 79.–82. punkts.

73 EEZ līguma otrais apsvērums.

74 Ceturtais apsvērums.

75 Piecpadsmitais apsvērums.

76 EBTA Tiesas 2017. gada 26. jūlija spriedums lietā *Jabbi* pret Norvēģijas valdību, E-28/15, *EFTA Ct. rep.*, 68.–70. punkts.

77. Tāpēc Komisija secina, ka lietas *Petruhhin* principi ir jāievēro, apgalvojot, ka Islandes iestāžu rīcībā ir instruments, kas ir līdzvērtīgs Eiropas apcietināšanas orderim⁷⁷, proti, Nolīgums par nodošanas procedūru. Komisija secina, ka Horvātijas iestādēm ir jāinformē Islande par izdošanas lūguma saņemšanu no Krievijas, ļaujot tām pieprasīt šīs personas atgriešanos, ciktāl Islande saskaņā ar Nolīgumu par nodošanas procedūru var sākt kriminālprocesu attiecībā uz savu pilsoni. Horvātijai ir jāpiešķir prioritāte šim lūgumam⁷⁸. Pēc tā saņemšanas Horvātijai ir pienākums nosūtīt I.N. uz Islandi.

IV. Analīze

A. Strīda galveno punktu identificēšana vairākslāņu tiesību sistēmā

78. Sākumā ir lietderīgi uzsvērt, ka pamatlietā ir iesaistītas septiņas tiesiskās sistēmas. Trīs valstu, proti, Islandes, Horvātijas un Krievijas, tiesību sistēmas un trīs starpvalstu, proti, Eiropas Savienības, Eiropas Padomes un Eiropas Ekonomikas zonas, sistēmas, kā arī starptautisko publisko tiesību sistēmas universālie juridiskie instrumenti, piemēram, Ženēvas konvencija par bēgļu statusu⁷⁹. Šīs sistēmas pārklājas vairākos koncentriskos apļos, un neviena no tām nav vadošāka par citām, izņemot gadījumus, kad ārkārtas apstākļos kāda no tām, bet ne Krievija vai Islande, aizskar ES tiesību aktu pārākumu, vienotību un efektivitāti⁸⁰.

79. Tomēr šāda problēma pamatlietā nerodas tieši. Tādējādi pārnacionālā tiesiskā kārtība, ko ES raksturo kā papildu konstitucionālu kārtību, nav hierarhiski augstāka vai zemāka par iesniedzējtiesu⁸¹ vai jebkuru citu no tiesību sistēmām, kas pārklājas. Tās darbojas kā sinerģijas, kas ietekmē cita citu⁸².

80. Īsāk sakot, ierindojoš pēc ranga šīs tiesību sistēmas – daudzās tiesiskās kārtības, kas šajā gadījumā veido atbilstošo tiesisko regulējumu, – katra no šīm sistēmām ir starphierarhiska, bet pati par sevi neveido hierarhisku vienību.

81. Tādējādi pirmais Tiesas uzdevums ir noteikt tiesību normas, kas tai ļauj atbildēt uz uzdotajiem jautājumiem kontekstā ar to, kas aprakstīts kā Eiropas konstitucionālo tiesu daudzlīmeņu sadarbība⁸³, proti, Tiesa, Eiropas Cilvēktiesību tiesa un šeit Horvātijas Augstākā tiesa⁸⁴. Faktiski pamatlietā šis trio kļūst par kvartetu, ņemot vērā EBTA Tiesas lomas un tās judikatūras nozīmīgumu strīda atrisināšanā.

77 Skat. iepriekš 34. zemsvītras piezīmi.

78 Šeit Komisija atsaucas uz 2016. gada 6. septembra spriedumu lietā *Petruhhin* (C-182/15, EU:C:2016:630, 49. punkts) un 2018. gada 10. aprīļa spriedumu lietā *Pisciotti* (C-191/16, EU:C:2018:222).

79 Skat. iepriekš 10. zemsvītras piezīmi.

80 Skat. spriedumu, 2013. gada 26. februāris, *Melloni* (C-399/11, EU:C:2013:107, īpaši 58. un 59. punkts). Skat. nesenāku spriedumu, 2019. gada 29. jūlijs, *Spiegel Online* (C-516/17, EU:C:2019:625, 21. punkts).

81 Pernice, I., "Multilevel Constitutionalism and the Crisis of Democracy in Europe", 11 (2015), *European Constitutional Law Review*, 541., 544. un 545. lpp.

82 Skat. Lenaerts, K., "The European Court of Human Rights and the Court of Justice of the European Union: Creating Synergies in the Field of Fundamental Rights Protection", 1 (2018) *Il Diritto dell'Unione Europea*, 9. lpp., un uzruna par šo pašu tematu Sofijas Universitātes Juridiskajā augstskolā 2018. gada 23. martā.

83 Voßkuhle, A., "Der Europäische Verfassungsgerichtsverbund" (Eiropas Konstitucionālās tiesas daudzlīmeņu sadarbība), 6 (2010), *European Constitutional Law Review*, 175. lpp.

84 Par dalībvalstu konstitucionālajām tiesām šajā paradīgā skat. Popelier, P., Mazmanyan, A. un Vandenbruwaene, W. (izd.), *The Role of Constitutional Courts in Multilevel Governance*, Intersentia, 2013.

82. Lai gan LESD nav skaidru noteikumu, kas atspoguļo EEZ 6. pantu⁸⁵, Tiesa pēc tam, kad tā norādīja, ka viens no EEZ pamatmērķiem bija paplašināt Eiropas Savienībā izveidoto iekšējo tirgu, iekļaujot arī EBTA līgumslēdzējas valstis, nosprieda, ka vairāku EEZ līguma normu mērķis ir “nodrošināt pēc iespējas vienveidīgāku tā interpretāciju visā EEZ [..]. Tiesai šajā kontekstā ir jānodrošina, lai EEZ līguma normas, kas būtībā ir identiskas Līguma normām, dalībvalstīs tiktu interpretētas vienādi⁸⁶”. Šis tā sauktais viendabīguma princips nostiprina EEZ vietu šeit analizētajā daudzpakāpju konstitucionālajā sistēmā⁸⁷.

83. Atrisināmā strīda galvenie punkti ir šādi: 1) tiesību pārvietoties un saņemt pakalpojumus darbības joma un diskriminācijas aizliegums pilsonības dēļ, ko aizsargā gan LESD (56. un 18. pants)⁸⁸, gan EEZ līgums (36. un 4. pants); 2) objektīvs šo tiesību skaidra ierobežojuma pamatojums; 3) normas un fakti, kas attiecas uz objektīvo pamatojumu pamatlietas apstākļos, ieskaitot noteikumus, kuri izriet no kopējās Eiropas patvēruma sistēmas, savstarpējā uzticēšanās un tāds starptautiskais nolīgums kā Nolīgums par nodošanas procedūru; 4) I.N. pamattiesību netikt pakļautam necilvēcīgai un pazemojošai attieksmei vai acīmredzamai taisnīguma liegšanai, ko paredz ECTK 6. un 13. pants un Hartas 4., 19. un 47. pants⁸⁹.

B. Attiecīgo normu specifikācija

1. Pakalpojumu saņemšanas brīvība

a) EEZ līguma 36. pants un EEZ līguma 4. pants

84. Runājot par normu noteikšanu, pamatojoties uz tiesas sēdē Tiesas rīcībā nodotajiem materiāliem par I.N. darbībām, ieceļojot Horvātijas teritorijā, proti, par atvaļinājumu (iepriekš 48. punkts), var secināt, ka viņš bija pakalpojumu saņēmējs saskaņā ar EEZ līguma 36. pantu par pakalpojumu brīvu apriti. Tiesa ir nospriedusi, ka līguma 36. pants “ir līdzīgs LESD 56. pantam”, tāpēc LESD 56. pantā

85 EEZ līguma pirmajā redakcijā bija šāds noteikums (104. panta 1. punkts). Tomēr atzinumā, kas sniegts saskaņā ar Līguma 228. panta 1. punkta otro daļu – *Nolīguma projekts starp Kopienu, no vienas puses, un Eiropas Brīvās tirdzniecības asociācijas valstīm, no otras puses, par Eiropas Ekonomikas zonas izveidi*. (Atzinums 1/91, EU:C:1991:490), Tiesa atzina šo noteikumu par nesaderīgu ar ES tiesībām. Skat. Baudenbacher, C., “The EFTA Court: Structure and Tasks”, *The Handbook of EEA Law Springer*, 2016, 179. un 188. lpp.

86 Spriedums, 2003. gada 23. septembris, *Ospelt un Schlössle Weissenberg* (C-452/01, EU:C:2003:493, 29. punkts). Skat. nesenāku judikatūru, piemēram, spriedumus, 2011. gada 20. oktobris, Komisija/Vācija (C-284/09, EU:C:2011:670, 95. punkts); 2012. gada 19. jūlijs, A (C-48/11, EU:C:2012:485, 22. punkts), un 2014. gada 11. septembris, *Essent Belgium* (no C-204/12 līdz C-208/12, EU:C:2014:2192, 72. punkts un tajā minētā judikatūra). Attiecībā uz Vispārējā tiesas judikatūru skat. spriedumu, 1997. gada 22. janvāris, *Opel Austria*/Padome (T-115/94, EU:T:1997:3).

87 Par hierarhijas trūkumu starp sfērām, kas pārklājas, liecina komentāri par to, ka EBTA Tiesa ECTK 6. pantā paredzētajām tiesībām uz taisnīgu tiesu piešķir lielāku nozīmi nekā Tiesa. Skat., piemēram, Baudenbacher, B., “The EFTA Court and the Court of Justice of the European Union: Coming in Parts But Winning Minds”, *The Court of Justice and the Construction of Europe: Analyses and Perspectives on Sixty Years of Case-law*, T.M.C. Asser Press (2013), 183. un 198. lpp., attiecībā uz de la Serr, E.B. komentāru emuārā par 2011. gada 8. decembra spriedumu lietā *KME Germany u.c./Komisija* (C-272/09 P, EU:C:2011:810) un 2011. gada 8. decembra spriedumu lietā *Chlakov/Komisija* (C-386/10 P, EU:C:2011:815).

88 Hartas 45. pants aizsargā arī Eiropas Savienības dalībvalstu pilsoņu tiesības brīvi pārvietoties un uzturēties visā Savienībā.

89 Citas Eiropas kontekstā piemērojamas normas ir Eiropas Konvencija par savstarpējo palīdzību krimināllietās (ETS Nr. 030), kas stājās spēkā 1962. gada 12. jūnijā. Krievija ir ratificējusi abus šos nolīgumus, un 2020. gada 1. janvārī attiecībā uz Krieviju stājās spēkā Eiropas Konvencijas par savstarpējo palīdzību krimināllietās Otrais papildu protokols (ETS Nr. 182). Eiropas Padomes aizgādībā ir arī Eiropas Konvencija par notiesāto personu nodošanu soda izciešanai (ETS Nr. 112).

minētais ierobežojums “principā arī ir jāuzskata par pretrunā esošu 36. pantam⁹⁰”. Tiesa arī ir nospriedusi, ka EEZ līguma 4. panta formulējums ir praktiski identisks LESD 18. pantam, tāpēc šis pants “ir jāinterpretē līdzīgi” kā LESD 18. pants⁹¹. Jāatceras, ka I.N. ir diskriminēts pilsonības dēļ attiecībā uz aizsardzību pret izdošanu, kamēr viņš saņem tūrisma pakalpojumus.

85. Svarīgi ir tas, ka EBTA Tiesa ir piemērojusi Tiesas spriedumu lietā *Cowan*⁹², nosakot tiesības saņemt pakalpojumus⁹³, un šajā kontekstā radās diskriminācijas pilsonības dēļ aizliegums. Tas ir transponējams pamatlīdētā, kurā šīs tiesības tiek izskatītas nevis Tiesā, bet gan EBTA tiesā.

86. Faktiski ierobežojums attiecībā uz I.N. tiesībām saņemt tūrisma pakalpojumus bija daudz bargāks (ieslodzījums krimināltiesā ar mērķi izdot atvaļinājuma laikā) nekā ierobežojums, kas izriet no sprieduma lietā *Cowan*⁹⁴. Šī lieta attiecās uz izslēgšanu no dalības fondā, lai nodrošinātu kompensāciju par uzbrukumu atvaļinājuma laikā, bet kas notika pēc atvaļinājuma.

87. Turklāt, kā tiesas sēdē apgalvoja EUI, tam, ka ierobežojums radās krimināltiesību piemērošanas kontekstā, nav nozīmes (iepriekš 47. punkts), ņemot vērā to, ka atšķirība starp ierobežojumiem, kas balstīti uz civiltiesībām, administratīvajām tiesībām vai krimināltiesībām, nav zināma Tiesas judikatūrā. Te es piebīdīšu, ka pirms EEZ līguma stāšanās spēkā bija vispārāzīts, ka krimināltiesību normas var radīt brīvas pārvietošanās ierobežojumus⁹⁵, un diskriminācijas pilsonības dēļ aizliegumu Tiesa jau bija piemērojusi kriminālprocesa kontekstā⁹⁶.

88. Pilnības labad es norādīšu, ka pretēji tam, ko tiesas sēdē apgalvoja Norvēģija (iepriekš 55. punkts), nav monopola, lai noteiktu, kura brīvība konkrētajā lietā ir apstrīdēta dalībvalstu tiesās, un saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru iesniedzējtiesai ir jāsniedz visa nepieciešamā informācija par ES tiesībām, lai tā varētu atrisināt tajā izskatāmo strīdu⁹⁷.

89. Tāpēc, atbildot uz uzdotajiem jautājumiem, es atsaukšos uz EEZ līguma 36. un 4. pantu (skat. zemāk 124. punktu).

b) LESD 21. pantam nav nozīmes pamatlīdētā.

90. Tiklīdz ir noteikts, ka EEZ līguma 36. un 4. pants ir galvenās normas, diskusijas par to, vai tiesības, ko ES dalībvalstu pilsoņiem piešķir LESD 21. pants, ir attiecināmas uz EEZ dalībvalstu pilsoņiem, var nolikt malā, lai gan šie jautājumi tiek apspriesti procesuālajos rakstos⁹⁸. Kā tiesas sēdē uzsvēra EUI pārstāvis, LESD 21. pants nevar sašaurināt tādas brīvas pārvietošanās tiesības, kas jau ir paredzētas EEZ līgumā (iepriekš 47. punkts).

90 Spriedums, 2014. gada 11. decembris, Komisija/Spānija (C-678/11, EU:C:2014:2434, 66. punkts). Skat. arī, piem., spriedumu, 2009. gada 6. oktobris, Komisija/Spānija (C-153/08, EU:C:2009:618, 48. punkts): “Ciktāl EEZ līguma 36. panta noteikumiem ir tāda pati juridiskā piemērojamība kā būtībā identiskiem EKL 49. panta noteikumiem” (tagad – LESD 56. pants), secinājumu, kas izdarīts attiecībā uz EKL 49. pantu, ieskaitot diskriminācijas pamatojumu, attiecībā uz to “var piemērot *mutatis mutandis*”.

91 Spriedums, 2014. gada 11. septembris, *Essent Belgium* (no C-204/12 līdz C-208/12, EU:C:2014:2192, 123. punkts, lasot kopā ar 72. punktu). Komisija atsauca uz 2004. gada 1. aprīļa spriedumu lietā *Bellio F.lli* (C-286/02, EU:C:2004:212, 34. un 35. punkts) un 2008. gada 10. aprīļa spriedumu lietā Komisija/Portugāle (C-265/06, EU:C:2008:210, 30. punkts).

92 Spriedums, 1989. gada 2. februāris (186/87, EU:C:1989:47).

93 EBTA Tiesas 2002. gada 25. aprīļa spriedums, *Granville*, E-13/11, *EFTA Ct. Rep.*, 37. punkts.

94 Spriedums, 1989. gada 2. februāris (186/87, EU:C:1989:47).

95 Spriedums, 1993. gada 24. novembris, *Keck un Mithouard* (C-267/91 un C-268/91, EU:C:1993:905).

96 Piem., spriedums, 1984. gada 10. jūlijs, *Kirk* (63/83, EU:C:1984:255).

97 Skat., piem., nesenāku spriedumu, 2019. gada 8. maijs, *Związek Gmin Zagłębia Miedziowego* (C-566/17, EU:C:2019:390, 44. punkts).

98 Skatīt iepriekš 38., 40., 55.–56., 61. un 75. punktu.

91. Lai kāds būtu LESD 21. panta tiesību statuss kontekstā ar EBTA tiesībām – jautājums, kuru drīzumā atkal izskatīs⁹⁹ EBTA Tiesa (skat. iepriekš 56. punktu), – tas neietekmē pamatlietas iznākumu¹⁰⁰. Te pietiek norādīt, ka skepse attiecībā uz Tiesas izstrādāto judikatūru, kuras pamatā ir tikai LESD 21. pants, – un Komisija norāda šādas judikatūras piemēru (iepriekš 75. punktā) – šķiet pamatota, ņemot vērā, ka LESD 21. pants tika iekļauts 2007. gada Lisabonas līgumā krietni pēc EEZ līguma stāšanās spēkā 1994. gada 1. janvārī¹⁰¹.

2. Objektīvs pamatojums

a) Nesodāmības novēršana ir objektīvs pamatojums pakalpojumu saņemšanas brīvības ierobežošanai

92. Tiesības uz brīvu tūrisma pakalpojumu apriti ir objektīvi pamatotas saskaņā ar EEZ tiesībām¹⁰², līdzīgi tās ir reglamentētas arī LESD 56. pantā. Vai Horvātija var paļauties uz nesodāmības novēršanu kā objektīvu pamatojumu, lai ierobežotu I.N. tiesības brīvi pārvietoties saskaņā ar EEZ līguma 36. pantu, aizturot viņu izdošanas nolūkā, ja tāda pati attieksme netiek nodrošināta pret Horvātijas pilsoņiem?

93. Tikai šajā aspektā spriedums lietā *Petruhhin*¹⁰³ iegūst nozīmi pamatlietā, kaut arī šķiet, ka tas ir bijis uzmanības centrā tiesvedībā Horvātijas tiesās, un tādējādi tas, iespējams, pārmērīgi, ietekmēja lietas materiālu saturu.

94. Tiesa spriedumā lietā *Petruhhin* nosprieda, ka noziedzīga nodarījuma izdarītāju nesodāmības riska novēršana principā ir “jāuzskata par likumīgu mērķi ES tiesībās¹⁰⁴”, un tas principā nozīmē nesodāmības riska novēršanas apstiprinājumu, lai pamatotu brīvas pārvietošanās ierobežojumu, kas tika atkārtots nākamajos spriedumos lietās *Pisciotti*¹⁰⁵ un *Raugevicius*¹⁰⁶.

95. EEZ un ES tiesību aktu obligātais viendabīgums šķietami liek ar Horvātijas rīcībā esošajām pilnvarām rīkoties apstiprinoši, lai atsauktos uz nesodāmības riska novēršanu, aizturot un izdodot I.N. Tā kā brīvas pārvietošanās ierobežojumus var pamatot ar krimināltiesībām, nebūtu loģiski liegt dalībvalstij to attaisnot, balstoties uz apsvērumiem, kas vienādi izriet no krimināltiesību piemērošanas.

99 Sākotnēji skat. EBTA Tiesas 2016. gada 26. jūlija spriedumu lietā E-28/15, *Jabbi* pret Norvēģijas valdību, *EFTA Ct. Rep.* I.N. nav izvirzījis īpašus iebildumus, pamatojoties uz Direktīvu 2004/38, piemēram, par iebraukšanas tiesību pārkāpšanu saskaņā ar šīs direktīvas 5. pantu, kā tas ir izskatīts EBTA Tiesas 2013. gada 22. jūlija spriedumā *Wahl*, E-15/12, *EFTA Ct. Rep.* Tāpēc es tālāk vairs neanalīzēju Direktīvu 2004/38, vienīgi norādišu, ka tas kā sekundāro tiesību akts ir jāinterpretē saskaņā ar primāro tiesību pasākumu, proti, EEZ 36. pantu. Skatīt EBTA Tiesas 2012. gada 23. janvāra spriedumu, *STX Norway Offshore AS* u.c. pret Norvēģijas valsti, E-2/11, *EFTA Ct. Rep.*, 34. punkts.

100 Pašreizējās diskusijas par to, vai pilsonību var atdalīt no dalībvalsts valstspiederības, arī var neturpināt. Skat., piem., Nic Shuibhine, N., “The Territory of the Union in EU citizenship Law: Charting a Route from Parallel to Integrated Narratives”, (2019), *Yearbook of European Law* 1.

101 Te, manuprāt, EEZ tiesībās ir nodalīti Tiesas nolēmumi, kas pieņemti pirms EEZ līguma datuma un attiecas uz EEZ noteikumiem, kuri ir “pēc būtības līdzvērtīgi attiecīgajiem Eiropas Ekonomikas kopienas dibināšanas līguma” noteikumiem (EEZ līguma 6. pants), un Tiesas spriedumi, kas pieņemti pēc EEZ līguma parakstīšanas dienas. EBTA Uzraudzības iestādei un EBTA Tiesai ir pienākums tikai “pienācīgi ņemt vērā principus, kas noteikti attiecīgajos spriedumos” (3. panta 2. punkts Nolīgumā starp EBTA valstīm par Uzraudzības iestādes un Eiropas Kopienas Tiesas izveidi) (OV 1994, L 344, 3. lpp.).

102 EBTA Tiesas 2016. gada 19. aprīļa spriedums lietā *Holship Norge AS* pret *Norsk Transportarbeiderforbund*, E-14/15, *EFTA Ct. Rep.*, 121. punkts.

103 Spriedums, 2016. gada 6. septembris, *Petruhhin* (C-182/15, EU:C:2016:630).

104 Turpat, 37. punkts.

105 Spriedums, 2018. gada 10. aprīlis (C-191/16, EU:C:2018:222, 47. punkts).

106 Spriedums, 2018. gada 13. novembris (C-247/17, EU:C:2018:898, 32. punkts). Tiesa ir arī brīdinājusi par nesodāmības risku, izstrādājot savu judikatūru par Eiropas apcietināšanas ordera darbības ierobežojumiem un pakļaušanu necilvēcīgas vai pazemojošas rīcības vai soda riskam. Skat. spriedumu, 2018. gada 25. jūlijs, *Generalstaatsanwaltschaft* (Aizturēšanas apstākļi Ungārijā) (C-220/18 PPU, EU:C:2018:589, 85. un 86. punkts).

c) *Savstarpēja uzticēšanās un Kopējā Eiropas patvēruma sistēma*

101. Lai gan es atzīstu, ka saskaņā ar vienošanos par Horvātijas pievienošanos Eiropas Savienībai tās dalība Šengenas *acquis* ir tikai daļēja (iepriekš 15. punkts)¹¹¹, Horvātija piedalās Kopējā Eiropas patvēruma sistēmā. Horvātija ir ne tikai Dublinas III regulas dalībniece¹¹² (kuras sekas Tiesa apsvēra spriedumā lietā A.S.¹¹³) un *Eurodac* regulas dalībniece¹¹⁴, tā ir ieviesusi un regulāri piemēro Kvalifikācijas direktīvu¹¹⁵, Procedūru direktīvu¹¹⁶ un Uzņemšanas direktīvu¹¹⁷. Tāpēc tai ir saistošs LESD 80. pants, saskaņā ar kuru uz kopējās Eiropas patvēruma politikas īstenošanu “attiecas solidaritātes princips”.

102. Plašos parametrus, kas ir pamatā gan dalībvalstu, gan tādu Šengenas asociēto valstu kā Islande dalībai Dublinas III regulā, ģenerālvokāte E. Šarpstone [E. Sharpston] ņēma vērā secinājumos lietā A.S. un *Jafari*¹¹⁸. Viņas apsvērumi bija šādi:

“KEPS [Kopēja Eiropas patvēruma sistēma] tika iecerēta situācijā, kad bija pamats uzskatīt, ka *visas* iesaistītās valstis – neatkarīgi no tā, vai tās ir dalībvalstis vai trešās valstis, – ievēro pamattiesības, tostarp tiesības, kuru pamatā ir Ženēvas konvencija un 1967. gada protokols, un ECPAK [..], un ka dalībvalstis tādēļ šajā ziņā varētu viena otrai uzticēties [..]. “Tieši šī savstarpējās uzticības principa dēļ Savienības likumdevējs, lai vienkāršotu patvēruma pieteikumu izskatīšanas sistēmu un novērstu sistēmas noslogojumu ar valstu iestāžu pienākumu izskatīt vairākus viena un tā paša patvēruma meklētāja iesniegtus pieteikumus, palielinātu tiesisko noteiktību par patvēruma pieteikumu atbildīgās dalībvalsts noteikšanā un tādējādi novērstu t.s. *forum shopping*, kā visa pamatmērķis ir paātrināt pieteikumu izskatīšanu gan patvēruma meklētāju, gan piedalošos valstu interesēs, pieņēma [Dublinas II regulu].” [..] Šie jautājumi ir “brīvības, drošības un tiesiskuma telpas” jēdziena [..] un, it īpaši, KEPS, kas balstīta uz savstarpēju uzticību un prezumpciju, ka citas dalībvalstis ievēro Eiropas Savienības tiesības un, it īpaši, pamattiesības, kodols [..].¹¹⁹”

103. Attiecībā uz Islandi jāteic, ka 2001. gadā Eiropas Kopiena, kāda tā bija toreiz, noslēdza nolīgumu ar Norvēģiju un Islandi par kritērijiem un mehānismiem tās valsts noteikšanai, kas ir atbildīga par to patvēruma lūgumu izskatīšanu, kuri iesniegti Islandē vai Norvēģijā¹²⁰. Līdz ar to, kā norādījusi Horvātija (iepriekš 68. punkts), Islande ir Dublinas III regulas un *Eurodac* regulas dalībniece¹²¹ un tā, noslēdzot starptautisku nolīgumu, ir iesaistījusies Eiropas Patvēruma atbalsta birojā, savukārt EUI arī apgalvoja (iepriekš 47. punktā), ka Islandes tiesību aktos ir minēts Kvalifikācijas direktīvas 15. pants.

111 Tas drīzumā var mainīties. Skatīt Komisijas paziņojumu Eiropas Parlamentam un Padomei par pārbaudi, vai Horvātija pilnībā piemēro Šengenas *acquis*, COM(2019) 497 *final*.

112 Skat. iepriekš 5. zemsvītras piezīmi.

113 Spriedums, 2017. gada 26. jūlijs, A.S. (C-490/16, EU:C:2017:585).

114 Skat. iepriekš 7. zemsvītras piezīmi.

115 Skat. iepriekš 7. zemsvītras piezīmi.

116 Skat. iepriekš 7. zemsvītras piezīmi.

117 <https://www.asylumineurope.org/reports/country/croatia/annex-i-transposition-ceas-national-legislation>

118 (C-490/16 un C-646/16, EU:C:2017:443).

119 Uzsvērums mans. Turpat, 123. punkts. Ģenerālvokāte atsaucās uz Dublinas III regulas 2., 3., 19. un 39. apsvērumu un spriedumiem, 2011. gada 21. decembris N.S. u.c. (C-411/10 un C-493/10, EU:C:2011:865); 2013. gada 6. jūnijs, MA u.c. (C-648/11, EU:C:2013:367), un 2013. gada 10. decembris, *Abdullahi* (C-394/12, EU:C:2013:813). Teksts ir citēts no sprieduma lietā *Abdullahi*, 53. punkts.

120 Padomes Lēmums 2001/258/EK (OV 2001, L 93, 38. lpp.). Skat. arī iepriekš 6. zemsvītras piezīmē minētā nolīguma 1. pantu.

121 Skat. attiecīgi iepriekš 6. un 7. zemsvītras piezīmi.

104. Šie aspekti apvienojumā ar Islandes plašāku dalību Šengenas *acquis* kā Šengenas asociētajai valstij¹²² saista Horvātiju un Islandi ar savstarpējas uzticēšanās pienākumu attiecībā uz lēmumiem, kas pieņemti, ievērojot kopējo Eiropas patvēruma politiku un jo īpaši Dublinas III regulu.

105. Jāuzsver, ka Tiesas judikatūrā savstarpēja uzticēšanās neaprobežojas ar uzticēšanos attiecībā uz patvēruma meklētāju pamattiesību ievērošanu un Ženēvas konvencijas par bēgļa statusu pienācīgu piemērošanu¹²³. Tas plašāk attiecas uz ES tiesību aktiem¹²⁴, tādējādi pieņemot, ka Islandē ir pareizi piemērota Dublinas III regula, vai, kā apgalvoja EUI (iepriekš 47. punkts), ir jāpieņem, ka tas, ka Islande piešķir patvērumu, bija pamatoti, jo Islande sevi uzskatīja par atbildīgo iesaistīto valsti saskaņā ar Dublinas regulas III nodaļu un patiešām aizstāvēja savu lēmumu tiesas sēdē (iepriekš 51. punkts). Šī pieeja atbilst arī Dublinas III regulas prioritātēm un organizatoriskajiem principiem, kā ģenerālvokāte E. Šarpstone paskaidrojusi iepriekš 102. punktā minētajos secinājumos (patvēruma pieteikumu izskatīšanas vienkāršošana; sistēmas noslogojuma novēršana; tiesiskās noteiktības veicināšana; izvairīšanās no t.s. *forum shopping*).

106. Faktiski Tiesa līdz šim ir mazinājusi savstarpējas uzticēšanās darbību Dublinas III regulas kontekstā, attiecinot to tikai uz patvēruma meklētāju pamattiesību nodrošināšanu¹²⁵. Ir neapšaubāms – ja savstarpējā uzticēšanās saistībā ar Dublinas III regulu mazinātos, tiktu pārkāptas patvēruma meklētāju pamattiesības.

107. Tas nozīmē, ka Horvātijai ir taisnība, kad tā apgalvo (iepriekš 68. punkts), ka ir jāpieņem, ka Islande ievēro ES noteikumus patvēruma un starptautiskās aizsardzības jomā un ka, izskatot I.N. lietu, tiek izmantoti visi abu valstu sadarbības mehānismi.¹²⁶ Savstarpēja uzticēšanās kopējās Eiropas patvēruma sistēmas kontekstā ir savstarpējas uzticēšanās *žanrs*, kas jāņem vērā, novērtējot Horvātijas reakciju uz Islandes līdzšinējiem lūgumiem pretrunā sprieduma lietā *Petruhhin* nostiprinātajiem principiem, nevis savstarpēju uzticēšanos sadarbības krimināllietās kontekstā saskaņā ar ES tiesībām vai labticības noteikumu, kas raksturīgi EEZ līgumam, paplašināšanu un attīstību. Saskaņā ar 19. protokola par Šengenas *acquis*¹²⁷ 6. apsvērumu starp Islandi un Norvēģiju ir jāuztur “īpašas attiecības”.

108. Jāpiebilst, ka savstarpējo uzticēšanos, ko Horvātijai ir pienākums izrādīt Islandei, nekādā veidā neietekmē tas, ka I.N. ir ieguvis Islandes pilsonību. Pirmkārt, Islandes izdotie dokumenti, kas piešķir I.N. bēgļa statusu, joprojām bija spēkā, kad viņš šķērsoja Horvātijas robežu. Otrkārt, I.N. tika liegts meklēt patvērumu gan saskaņā ar Horvātijas tiesībām (iepriekš 35. un 67. punkts), gan ar Dublinas III regulu¹²⁸, jo viņš jau bija ieguvis patvērumu dalībvalstī, kas ir tās dalībniece. Treškārt, patvēruma

122 To galvenokārt nosaka Šengenas Asociācijas nolīgums, kas minēts iepriekš 4. zemsvītras piezīmē, un tajā ietilpst, piemēram, 1985. gada 14. jūnija Šengenas nolīgums, kas minēts iepriekš 21. zemsvītras piezīmē, un ar izņēmumiem Konvencija, kas parakstīta Šengenā 1990. gada 19. jūnijā starp Beļģijas Karalisti, Vācijas Federatīvo Republiku, Francijas Republiku, Luksemburgas Lielhercogisti un Nīderlandes Karalisti, istenojot 1985. gada 14. jūnija Šengenas nolīgumu, iepriekš 16. zemsvītras piezīme; Padomes 1999. gada 12. marta Regula (EK) Nr. 574/1999, ar ko nosaka tās trešās valstis, kuru pilsoņiem ir vajadzīga vīza, lai šķērsotu dalībvalstu ārējās robežas (OV 1999, L 72, 2. lpp.) (tagad – Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/1806 (2018. gada 14. novembris), ar ko izveido to trešo valstu sarakstu, kuru valstspiederīgajiem, šķērsojot dalībvalstu ārējās robežas, ir jābūt vīzām, kā arī to trešo valstu sarakstu, uz kuru valstspiederīgajiem minētā prasība neattiecas) (OV 2018, L 303, 39. lpp.); Padomes 1995. gada 29. maija Regula (EK) Nr. 1683/95, ar ko nosaka vienotu vīzu formu (OV 1995, L 164, 1. lpp.).

123 Skat. iepriekš 10. zemsvītras piezīmi. Skat. kopumā Lawunmi, D., “The Dublin Regulation and the Charter: an impetus for change”, Peers, S., *et. al.* (izd.) “The EU Charter of Fundamental Rights: a Commentary”, 2. izdevums, *Hart Publishing*, 2020 (drīzumā tiks izdots).

124 Skat., piem., spriedumu, 2019. gada 19. marts, *Jawo* (C-163/17, EU:C:2019:218, 81. punkts).

125 Skat. Tiesas judikatūru 2011. gada 21. decembra spriedumā lietā N.S. u.c.(C-411/10 un C-493/10, EU:C:2011:865) un mijiedarbību ar ECT 2011. gada 21. janvāra spriedumu, M.S.S pret Beļģiju un Grieķiju, CE:ECHR:2011:0121JUD003069609. Skat. neseno spriedumu, 2019. gada 19. marts, *Jawo* (C-163/17, EU:C:2019:218).

126 Šķiet, ka Horvātija pamatoti uzskata, ka tai vismaz daļēji ir saistošas Konvencijas, ar ko īsteno Šengenas nolīgumu, II nodaļas par savstarpējo palīdzību krimināllietās normas, iepriekš 16. zemsvītras piezīme. Skat. Akta par Horvātijas Republikas pievienošanu II pielikumu, iepriekš 20. zemsvītras piezīme. Islandei ir saistoša šīs pašas konvencijas II nodaļa par savstarpējo palīdzību krimināllietās, kā izriet no Šengenas asociācijas nolīguma I daļas A pielikuma, 3. zemsvītras piezīme.

127 Skat. 17. zemsvītras piezīmi.

128 Saskaņā ar Dublinas III regulas 3. panta 1. punktu, iepriekš 5. zemsvītras piezīme, patvēruma pieteikumu “izskata viena dalībvalsts”.

piešķiršana Islandē joprojām bija būtiska, lai aizsargātu I.N. pret rīcību, kuru aizliedz Ženēvas konvencija par bēgļu statusu¹²⁹, un novērstu t.s. *forum shopping*, kas ir viens no Dublinas III regulas pamatmērķiem¹³⁰. Ceturtkārt, I.N. bēgļa statuss nebija atsaukts ar kādu no procedūrām, kas šajā ziņā noteiktas ES tiesību aktos¹³¹.

109. Atzīstu, ka Ženēvas Konvencijas par bēgļa statusu 1. panta C daļas, kas attiecas uz bēgļu statusu, 3. punktā uzskaitīts, ka tad, ja persona “ir ieguvusi jaunu pilsonību un bauda savas jaunās pilsonības valsts aizsardzību”, tas ir viens no pamatojumiem, kad bēgļa statuss beidzas. Tomēr, ņemot vērā konvencijas mērķi, ja attiecīgā persona ir ieguvusi pilsonību, bēgļa statuss beidzas tikai tad, ja “apstākļi, kuru dēļ tā tikusi atzīta par bēgļu, vairs nepastāv, un tāpēc aizsardzība vairs nav nepieciešama vai pamatota¹³²”. Kā izriet no pamatlietas, kopējās Eiropas patvēruma sistēmas pārvaldes īpatnības nozīmē, ka bēgļa statuss var joprojām būt “nepieciešams” aizsardzības nodrošināšanai pat pēc jaunas pilsonības iegūšanas. Šis ir konteksts, kādā ir jālasa Ženēvas konvencijas par bēgļa statusu 1. panta C daļas 3. punkts, un šis konteksts nepieļauj tā gramatisku interpretāciju. Konvencijas preambulā ir paredzēts, ka “dažādos gadījumos Apvienotās Nācijas ir deklarējušas savas patiesās bažas par bēgļiem un centušās nodrošināt bēgļiem visplašāko iespēju izmantot šīs pamattiesības un brīvības¹³³”.

110. Visbeidzot – nekas nevar būt nesaderīgāks ar I. N. pamattiesībām kā tas, ka tiek atņemta aizsardzība, kas viņam pienākas tādēļ, ka Islande, ņemot vērā, ka viņš ir ieguvis Islandes pilsonību, ir piemērojusi Dublinas III regulu.

d) I.N. pamattiesību aizsardzības būtiskās normas

111. Pamattiesību jomā I.N. mērķis ir izvairīties no pakļaušanas necilvēcīgai un pazemojošai attieksmei vai soda izciešanai un no netaisnīgas tiesas. Saistībā ar abiem šiem aspektiem pret I.N. izturas citādi nekā pret Horvātijas pilsoni, jo saskaņā ar Horvātijas konstitūciju pilsoņu izdošana ir aizliegta.

112. Šajā situācijā varētu būt noderīgi norādīt, ka pamatlīta ir koncentrisku apļu sinerģijas *pārklāšanās* piemērs, kas aptver attiecīgās starptautiskās organizācijas, jo materiālās tiesības, kas tiek ņemtas vērā, tiek aizsargātas līdzīgi ar visiem trim juridiskajiem instrumentiem, kaut arī tos varētu uzskatīt par konkurējošiem, proti, ECTK, Harta un EEZ līgums. Necilvēcīgas un pazemojošas attieksmes aizliegums ir daļa no kopējā Eiropas konstitucionālā mantojuma.

113. Atzīstu, ka Eiropas Cilvēktiesību tiesa ir norādījusi – “lai arī EBTA Tiesa ir paudusi viedokli, ka EEZ līguma noteikumi “ir jāinterpretē, ņemot vērā pamattiesības”, lai uzlabotu saskanību starp EEZ tiesībām un ES tiesībām (skat. arī EBTA Tiesas spriedumu lietā E-28/15, *Yankuba Jabbi* [2016], 81. punkts), EEZ līgumā nav iekļauta ES Pamattiesību harta vai jebkādas atsauces uz citiem juridiskiem instrumentiem ar tādu pašu iedarbību, piemēram, Konvenciju¹³⁴”.

114. Tomēr pamatlietas kontekstā tam vienkārši nav nozīmes, jo līgumslēdzēju valstu tiesas pienākums pirms izdošanas izvērtēt necilvēcīgas un pazemojošas attieksmes risku ir ietverts Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūrā saskaņā ar ECTK 3. pantu¹³⁵. Tilts uz ES tiesībām un Hartu rodas no tā, ka Tiesa ir nospriedusi, ka “necilvēcīgas vai pazemojošas attieksmes aizliegums, kas paredzēts Hartas 4. pantā,

129 Skat. iepriekš 10. zemsvītras piezīmi. Sakarā ar Dublinas III regulas 3. apsvērumu šī konvencija ir Dublinas III regulas interpretācijas avots.

130 Skat. iepriekš 102. punktā citētos ģenerālvokātes E. Šarpstones secinājumus lietā A.S. un *Jafari*.

131 Skat. Procedūru direktīvu, iepriekš 7. zemsvītras piezīme.

132 Kapferer, S., “Cancellation of Refugee Status”, *Legal and Protection Policy Research Series*, UNHCR PPLA/2003/02, 2003. gada marts, 36.–37. lpp.

133 Uzsvērums mans. Skat. iepriekš 10. zemsvītras piezīmi. Skat. arī 2019. gada 14. maija spriedumu M u.c. (Bēgļa statusa atcelšana) (C-391/16, C-77/17 un C-78/17, EU:C:2019:403, 78. un 81. punkts) par Ženēvas konvencijas vietu ES tiesībās. 108. punktā Tiesa nosprieda, ka ES sekundārās tiesības ir jāinterpretē tādējādi, ka ar tām dalībvalstis tiek mudinātas “nepildīt tādas savas starptautiskās saistības kā no Ženēvas konvencijas izrietošās saistības, ierobežojot tiesības”, kas izriet no šīs konvencijas.

134 Otrās nodaļas lēmums, 2019. gada 5. novembra sēde, *Konkurrenten. NO A.S.* pret Norvēģiju, Pieteikums Nr. 47341/15, 43. punkts.

135 Skat., piem., ECT 2019. gada 19. novembra spriedumu lietā TK un SR pret Krieviju (CE:ECHR:2019:1119JUD002849215, 78., 91.–96. punkts).

atbilst ECTK 3. pantā noteiktajam un šajā ziņā tā nozīme un apjoms atbilstoši Hartas 52. panta 3. punktam ir tādi paši kā tie, kas ir sniegti šajā konvencijā¹³⁶. Individuālo pamattiesību aizsardzības līmeni var paplašināt, paplašinot Hartas piemērošanas jomu (piemēram, iespējams, attiecībā uz īpašuma aizsardzību saskaņā ar Hartu, kā atspoguļots Hartas 17. pantā un tajā izteiktajā tiešajā atsaucē uz intelektuālo īpašumu), bet pamatlietā šāda situācija nerodas.

115. Tiltu uz EEZ tiesībām veido fakts, ka ECTK ir sen atzīts nozīmīgs EEZ tiesību avots, tā pirmajā apsvērumā ir noteikts, ka EEZ tiks veidota, “balstoties uz mieru, demokrātiju un cilvēktiesībām”, un tas ir saistoši arī EEZ līguma dalībniecēm attiecībā uz pamattiesībām, kad tās atkāpjas no EEZ tiesībām¹³⁷.

116. Saskaņā ar ES tiesībām, tāpat kā saskaņā ar ECTK tiesībām, aizliegums izdot personu, ja pastāv necilvēcīgas vai pazemojošas attieksmes risks, ir piemērojams attiecībā uz ikvienu, neatkarīgi no valstspiederības. Tas ir atspoguļots Hartas 19. panta 2. punktā iekļautajā vārdā “neviens”, un šis noteikums ievieš ES tiesību aktos principus, ko Cilvēktiesību tiesa ir attīstījusi saskaņā ar ECTK 3. pantu¹³⁸. Tādējādi tam, ka I.N. nav ES dalībvalsts pilsonis, nav nozīmes šo materiālo tiesību izmantošanā, ņemot vērā to plašo piemērojamību *ratione personae*. 19. panta 2. punktu piemēro neatkarīgi no diskriminācijas un ES valstspiederības¹³⁹.

117. Līdz šim aizliegumu pakļaut personu netaisnīgas tiesas riskam, pārkāpjot Hartas 47. pantu sistemātisku nepilnību dēļ, Tiesa ir atzinusi tikai Eiropas kontekstā un tikai saistībā ar Eiropas apcietināšanas orderi¹⁴⁰. Tomēr, kā norādīts manos secinājumos lietā *Minister for Justice and Equality*¹⁴¹, Eiropas Cilvēktiesību tiesa liedz līgumslēdzējam valstīm izraidīt personu, ja šai personai galamērķa valstī pastāv reāls risks tikt pakļautai acīmredzamai taisnīguma liegšanai, pārkāpjot ECTK 6. pantu¹⁴². Tādējādi es uzskatu, ka Hartas 47. panta materiālā piemērošanas joma vienlīdz attiecas arī uz situāciju, kurā ikviens neatkarīgi no valstspiederības¹⁴³ tiek pakļauts šādai taisnīguma liegšanai trešajā valstī, ņemot vērā, ka viņu situācija ietilpst Hartas piemērošanas jomā. Tas tāpēc, ka Hartas 52. panta 3. punktā ir noteikts, ka Hartas tiesības, kas atbilst ECTK tiesībām, ir jāinterpretē vienādi, atstājot ES novērtējuma brīvību nodrošināt augstāku aizsardzības līmeni. Citiem vārdiem, ja ar ECTK 6. pantu netiek pieļauta izraidīšana – kad pastāv risks, ka persona var saskarties ar acīmredzamu taisnīguma liegšanu, – tad tā tam jābūt arī attiecībā uz Hartas 47. pantu.

136 Tiesas spriedums, 2017. gada 16. februāris, C.K. u.c. (C-578/16 PPU, EU:C:2017:127, 67. punkts).

137 EBTA Tiesas 2016. gada 19. aprīļa spriedums lietā *Holship Norge AS pret Norsk Transportarbeiderforbund*, E-14/15, *EFTA Ct. Rep.*, 123. punkts.

138 Skat. Hartas 19. panta 2. punkta skaidrojumu (OV 2007, C 303, 17. lpp.).

139 Rikojums, 2017. gada 6. septembris, *Peter Schotthöfer & Florian Steiner* (C-473/15, EU:C:2017:633). Šī sprieduma rezolūtivajā daļā ir norāde uz pilsonību, bet punktā, kuros ir izklāstīti tiesību principi, kas izriet no Hartas 19. panta 2. punkta, tādu norāžu nav. Skat. tostarp 22., 24. un 26. punktu. 24. punktā ir runa par “personu”, nevis pilsoni. Attiecībā uz izraidīšanu un Hartas 19. panta 2. punktu skat. 2019. gada 14. maija spriedumu M u.c. (Bēgļu statusa atcelšana) (C-391/16, C-77/17 un C-78/17, EU:C:2019:403, 95. punkts).

140 2018. gada 25. jūlija spriedums, *Minister for Justice and Equality* (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586).

141 (C-216/18 PPU, EU:C:2018:517, 66. punkts).

142 ECT, 2012. gada 17. janvāris, *Othman (Abu Qatada)* pret Apvienoto Karalisti (CE:ECHR:2012:0117JUD000813909, 258. punkts).

143 Atzīmēju, ka nedz EEZ līguma 4. pantā, nedz LESD 18. pantā noteiktais diskriminācijas aizliegums pilsonības dēļ nav attiecināms tikai uz EEZ dalībvalstu pilsoņiem vai ES dalībvalstu pilsoņiem, un arī Hartas 21. panta otrā daļa nav šādi formulēta. Jebkāda diskriminācija ir aizliegta ar šo attiecīgo instrumentu piemērošanas jomu.

118. I.N. situācija ietilpst Hartas piemērošanas jomā divos veidos. Pirmkārt, gan saskaņā ar EEZ tiesībām, gan ES pamattiesību aktiem uz atkāpēm no brīvas pārvietošanās attiecas pamattiesību ievērošana¹⁴⁴. Otrkārt, ņemot vērā, ka iesniedzējtiesai ir pienākums ievērot savstarpējo uzticēšanos saskaņā ar Dublinas II regulu, visi attiecīgie Dublinas III regulas noteikumi, piemēram, 3. panta 1. punkts un tā (netiešais) aizliegums attiecībā uz vairākiem patvēruma pieteikumiem, ir jāinterpretē un jāpiemēro saskaņā ar Hartu¹⁴⁵.

V. Būtiski fakti un atbildes uz uzdotajiem jautājumiem

119. Es esmu atbildējis uz uzdotajiem jautājumiem tādā nozīmē, kā norādīts iepriekš 7.–9. punktā, pamatojoties uz IV daļā izklāstītajiem juridiskajiem principiem un šādiem svarīgiem faktiem.

120. Vārdi, kas izmantoti otrajā jautājumā, liek domāt, ka Islande ir lūgusi I.N. atgriešanu, “lai veiktu tiesvedību, attiecībā uz kuru tiek pieprasīta izdošana”. Tomēr atbildēs uz jautājumiem, kas Islandei tika uzdoti tiesas sēdē, tika precizēts, ka Islandes vēstniecības Berlinē 2019. gada 24. jūlija paziņojumā šāds specifisks lūgums nav ietverts (iepriekš 53. punkts). Turklāt Islandes pārstāvis tiesas sēdē paziņoja, ka Horvātijai ir pienākums nodrošināt Islandei tās rīcībā esošos dokumentus, lai tos varētu nodot neatkarīgam prokuroram Islandē, kurš pēc tam apsvērs kriminālvajāšanas uzsākšanu pret I.N. Islandē (iepriekš 50. punkts). Tomēr lietas materiālos nav precīzi norādīts, kad un vai vispār Islande kādreiz to būtu lūgusi Horvātijai.

121. Lietas materiālos arī nekādi nav norādīts, vai strīds starp Horvātiju un Islandi ir nodots izskatīšanai Apvienotajā komitejā, kas izveidota saskaņā ar Nolīguma starp Eiropas Kopienu un Islandes Republiku, un Norvēģijas Karalisti par kritērijiem un mehānismiem tās valsts noteikšanai, kura ir atbildīga par to patvēruma lūgumu izskatīšanu, kuri iesniegti kādā dalībvalstī vai Islandē, vai Norvēģijā 3. pantu¹⁴⁶.

122. Tāpēc, manuprāt, būtu pārāgi, ja Tiesa atbildētu apstiprinoši uz otro jautājumu un noteiktu Horvātijai pienākumu aktīvi rīkoties, lai atbrīvotu I.N., pamatojoties uz Nolīgumu par nodošanas procedūru¹⁴⁷. Ja Islande izdod apcietināšanas orderi¹⁴⁸, Horvātijas tiesai, pamatojoties uz visiem attiecīgajiem pierādījumiem, ir jāizvērtē, vai Islandes ierosinājums sniedz garantiju, lai izvairītos no nesodāmības, kas būtu līdzvērtīga izdošanai; sprieduma lietā *Petruhhin* stūrakmens (iepriekš 99.–100. punkts). Šādos apstākļos mani apsvērumi attiecībā uz Nolīgumu par nodošanas procedūru aprobežojas, norādot, ka šāda garantija ir sniegta, un, pretēji Norvēģijas paustajiem argumentiem (iepriekš 57.–59. punkts), to nemazina tas, ka nav skaidras atsauces uz savstarpēju uzticēšanos, jo kārtības, kas izveidota ar Nolīgumu par nodošanas procedūru, stingrība ir pietiekami plaši noteikta citos noteikumos¹⁴⁹.

144 Skat. attiecīgo EBTA Tiesas 2016. gada 19. aprīļa spriedumu lietā *Holship Norge AS pret Norsk Transportarbeiderforbund*, E-14/15, *EFTA Ct. Rep.*, 123. punkts, un 2017. gada 20. decembra spriedumu lietā *Global Starnet* (C-322/16, EU:C:2017:985, 44. punkts un tajā minētā judikatūra).

145 Spriedums, 2019. gada 19. marts, *Jawo* (C-163/17, EU:C:2019:218, 78. punkts). Tā kā I.N. nav ES dalībvalsts pilsonis un tā kā šajā gadījumā EAO pamatlēmums nav piemērojams (iepriekš 34. zemsvītras piezīme), Hartas piemērošanas pamatu, kuru piemēroja 2016. gada 6. septembra spriedumā lietā *Petruhhin* (C-182/15, EU:C:2016:630), nevar attiecināt uz pamatlietu.

146 6. zemsvītras piezīme. Skat. pēc analogijas spriedumu, 2018. gada 16. janvāris, E (C-240/17, EU:C:2018:8). Šengenas asociācijas nolīguma 3. pantam, iepriekš 4. zemsvītras piezīme, un ar to izveidotajai Apvienotajai Komitejai arī var būt nozīme.

147 Skat. iepriekš 8. zemsvītras piezīmi.

148 Skat. spriedumu, 2018. gada 10. aprīlis, *Pisciotti* (C-191/16, EU:C:2018:222, 55. punkts). Šajā spriedumā Tiesa nosprieda, ka ir izšķiroša nozīme tam, ka dalībvalsts iestādes nekad nav izdevušas Eiropas apcietināšanas orderi.

149 Piem., pirmais, trešais, astotais apsvērumi, 1. pants un ierobežotais izpildes neesamības pamats 4. pantā, kas papildināts ar tā vispārējo līdzību ar Eiropas apcietināšanas orderi. Skat. Nolīgumu par nodošanas procedūru, iepriekš 8. zemsvītras piezīme.

123. Tajā pašā laikā mana atbilde uz otro jautājumu nekādā veidā neļauj Horvātijas tiesām rīkoties nesaderīgi ar Islandes 2015. gada 11. jūnija lēmumu par patvēruma piešķiršanu I.N. (kaut arī Horvātijas tiesas jebkādu apstākļu Krievijā novērtējumu veic, ņemot vērā pašreizējos apstākļus, nevis tos, kas pārsvarā pastāvēja 2015. gadā), jo spēkā starp Islandi un Horvātiju pastāv savstarpējas uzticēšanās pienākums, kas izriet no to dalības Kopējā Eiropas patvēruma sistēmā un Dublīnas III regulā¹⁵⁰.

VI. Secinājumi

124. Tāpēc es ierosinu uz Horvātijas Augstākās tiesas uzdotajiem jautājumiem atbildēt šādi:

1. Pamatlietas apstākļos EEZ līguma 4. un 36. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka Eiropas Savienības dalībvalsts, kas pieņem lēmumu par tādas valsts pilsoņa izdošanu trešajai valstij, kura nav Eiropas Savienības dalībvalsts, bet ir Šengenas asociētā valsts, tai ir jāinformē šī Šengenas asociētā valsts par izdošanas lūgumu. Dalībvalstij ir papildu pienākums nosūtīt Šengenas asociētajai valstij visus tās rīcībā esošos materiālus, kas Šengenas asociētajai valstij varētu palīdzēt izlemt, vai uzsākt kriminālvajāšanu pret attiecīgo pilsoni un lūgt viņa atgriešanu. Turklāt Kopējai Eiropas patvēruma sistēmai raksturīgais savstarpējas uzticēšanās pienākums – kas tostarp noteikts Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 26. jūnija Regulā (ES) Nr. 604/2013, ar ko paredz kritērijus un mehānismus, lai noteiktu dalībvalsti, kura ir atbildīga par trešās valsts valstspiederīgā vai bezvalstnieka starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, kas iesniegts kādā no dalībvalstīm, – nepieļauj to, ka dalībvalsts iestādes, ieskaitot tās tiesas, rīkojas nesaderīgi ar patvērumu, kas piešķirts pirms šīs Šengenas asociētās valsts pilsonības iegūšanas. Šo konstatējumu piemēro, kad tiek novērtēts risks par pilsoņa pakļaušanu necilvēcīgai un pazemojošai attieksmei un acīmredzamu taisnīguma noliegšanu brīdī, kad dalībvalstī notiek tiesvedība, ja viņš tiktu izraidīts uz trešo valsti.
2. Apstākļos, kad Šengenas asociētajai valstij vēl ir jāizdod izdošanas lūgums, dalībvalstij nav pienākums aktīvi nodot Šengenas asociētās valsts pilsoni saskaņā ar Nolīgumu starp Eiropas Savienību un Islandes Republiku un Norvēģijas Karalisti par nodošanas procedūru starp Eiropas Savienības dalībvalstīm, Islandi un Norvēģiju. Ja izdošanas lūgums tiek iesniegts, dalībvalsts tiesām ir jāizvērtē, vai visos apstākļos izdošanas lūgums nodrošina garantiju pret nesodāmību, kas līdzvērtīga izdošanai trešajai valstij, nezaudējot pienākumu rīkoties saderīgi ar iepriekš piešķirtu Šengenas asociētās valsts patvērumu.

¹⁵⁰ Skat. iepriekš 6. zemspītras piezīmi.